

ΑΚΤΙΝΕΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ-ΓΡΑΜΜΑΤΑ-ΤΕΧΝΗ

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Η ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΕΠΑΦΗ (Paul Tournier)	161
Η ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΕΙΚΩΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΣΙΩΠΗΣ (S. Grossu)	168
ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ κ. κ. ΔΟΛΟΦΟΝΟΥΣ (Aimé Michel)	172
ΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΚΑΙ Η ΒΙΟΠΑΛΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ (Άρ. Ά. Άσπιώτη)	175
Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΩΝ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ (D. W. Vere)	178
ΜΙΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΙΣ	184
ΣΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΟ ΜΟΝΟΠΑΤΙ (Άθ. Καραντώνη)	188
Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	191

ΕΤΟΣ 37^οv

ΙΟΥΝΙΟΣ 1974

ΑΡΙΘ. 352

ΔΡΑΧ. 10

ΜΟΛΙΣ ΕΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΩΤΣΑΚΗ

Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΤΟ ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΟΝ ΣΥΜΠΑΝ

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ Ἡ ΤΥΧΗ ;

Τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ τεράστιον εἰς διαστάσεις Σύμπαν τῶν ἀστέρων καὶ γαλαξιδῶν εἶναι δημιούργημα τῆς τύχης ἢ πανσόφου Δημιουργοῦ; Ἀπάντησιν εἰς τὸ μεγάλο τοῦτο ἐρώτημα δίδει ἡ ἐπιστήμη καὶ οἱ σύγχρονοι σοφοί. Εἶναι ἐνδιαφέρουσα καὶ θεμελιώδης διὰ κάθε ἄνθρωπον.

Τιμᾶται δρχ. 60

.....

ΕΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΑΝ

ΣΤΕΦ. ΜΠΟΛΕΤΣΗ

ΜΙΚΡΟΙ ΑΣΥΝΟΡΟΙ ΚΟΣΜΟΙ

Ἐία ἐξαιρετος συλλογὴ ποιημάτων γιὰ παιδιά.

Τιμὴ δρχ. 200

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «Η ΔΑΜΑΣΚΟΣ»

Κερύτση 14 — Ἀθῆναι 124

ΑΚΤΙΝΕΣ

Έτος 37ον

ΙΟΥΝΙΟΣ 1974

Άρθ. 352

Η ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΕΠΑΦΗ

Στάς 24 Ἀπριλίου 1974 ὁ διεθνῶς γνωστός Ἑλβετός ἰατρός Paul Tournier, πρωταγωνιστὴς τῆς Ἱατρικῆς τῆς προσωπικότητος καὶ συγγραφεὺς πολλῶν βιβλίων ἐπὶ τῶν προβλημάτων τοῦ ἄρρώστου καὶ τοῦ ὑγιοῦς ἀνθρώπου, ἔδωσε διάλεξιν, ὁργανωθείσαν ὑπὸ τῆς «Χριστιανικῆς Ἐνώσεως Ἐπιστημόνων», εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Συλλόγου «ὁ Ἀπόστολος Παῦλος», μὲ θέμα: «ἡ προσωπικὴ ἐπαφή».

Ὁ Paul Tournier, ὁ ὁποῖος ἔχει ταξιδεῦσει εἰς τὴν Εὐρώπην, τὴν Ἀμερικὴν καὶ τὴν Ἰαπωνίαν, ἔρχεται διὰ τετάρτην φορὰν εἰς τὰς Ἀθήνας (ἡ πρώτη τὸ 1954) καὶ εἶναι πιστός φίλος τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς πνευματικῆς τῆς κινήσεως. Λόγῳ τοῦ ἰδιαίτερου δεσμοῦ τοῦ Tournier, μὲ τὸ ἀναγνωστικὸν κοινὸν τῶν «Ἀκτίνων» καὶ τοῦ ζωντανοῦ ἐνδιαφέροντος τοῦ θέματος εἰς τοὺς καιροὺς μας, δημοσιεύομεν ὁλόκληρον τὸ κείμενον τῆς διαλέξεως ἐνταῦθα.

Ἀγαπητοί μου φίλοι τῆς Ἀθήνας.

Χαιρόμαστε ἡ γυναίκα μου καὶ ἐγώ, γιατί ἔβρισκόμαστε ἄλλη μιὰ φορὰ στὴν Ἀθήνα, ὅπου ἔχομε συνάψει φιλιές στερεές καὶ διαρκεῖς. Εἶναι ἀσθενῆς καὶ δὲν μπόρεσε νὰ ἔλθῃ καὶ σὰς στέλλει τοὺς χαιρετισμούς της.

Εἶναι μερικὰ χρόνια, ποὺ ἤμουν στὴν Φιλλανδία, γιὰ νὰ δώσω διαλέξεις σὲ πολλὰς πόλεις αὐτῆς τῆς χώρας. Φεύγοντας ἀπὸ μία διάλεξι, ἕνα βράδυ στὸ Ἐλσίνκι, ὁ Dr. Virkunen ζήτησε νὰ μοῦ μιλήσῃ. Μοῦ εἶπε ὅτι αὐριο ἔπρεπε νὰ δώσῃ ἕνα μάθημα στὴν Παιδαγωγικὴ Ἀκαδημία. «Θὰ ἤθελα, μοῦ εἶπε, νὰ μιλήσετε σεῖς στὴν θέσι μου σ' αὐτοὺς τοὺς σπουδαστὰς καὶ διδασκάλους».

Μοῦ ἐξήγησε ὅτι ὅλοι αὐτοὶ οἱ νέοι σπουδασταί, ὅταν θὰ γίνουν διδάσκαλοι, θὰ διασκορπισθοῦν σὲ μικρὰς πόλεις ὁλοκλήρου τῆς Φιλλανδίας. Ἡ Φιλλανδία εἶναι πολὺ μεγάλη καὶ ὅ-

λα αὐτὰ τὰ μικρὰ χωριά εἶναι ἀπομονωμένα μέσα σ' ἐκείνη τὴ μεγάλη νύχτα ποὺ διαρκεῖ τὸ ἡμισυ τοῦ ἔτους.

Ἔτσι ὁ δάσκαλος σ' ὅλα αὐτὰ τὰ μικρὰ χωριά ἔχει νὰ ἐκπληρῶσῃ ἕνα μεγάλο ρόλο. Ὅχι μόνον νὰ διδάξῃ στὰ παιδιὰ νὰ διαβάξουν καὶ νὰ γράφουν, ἔχει ἐπίσης μίαν ἀποστολὴ ἀνθρωπιστικὴν.

Ἔτσι δέχθηκα.

❖ ❖ ❖

Ἔπρεπε νὰ ἐτοιμάσω μιὰ νέα διάλεξι γιὰ τὴν École Normale. Ἔτσι διερωτήθηκα, ἀπὸ ὅλους τοὺς δασκάλους ποὺ εἶχα ἰδῆ, ποῖος ἦταν ἐκεῖνος ποὺ εἶχε τὴν μεγαλύτερη ἐπιρροὴ ἐπάνω μου. Ἀμέσως εἶχα τὴν ἀπάντησι. Ἦταν ὁ δάσκαλός μου τῶν ἐλληνικῶν στὸ Κολλέγιο. Ὅπως βλέπετε, χρωστῶ κάτι στοὺς Ἕλληνας.

Καί τώρα μπορείτε νά καταλάβετε τόν ρόλο, τόν όποιον έπαιξε στήν ζωή μου. Ώνομάζετο **Jules Dubois**. Έγώ ήμουν όρφανός. Ο πατέρας μου, όταν γεννήθηκα, ήταν 70 έτών και πέθανε τρείς μήνες μετά τήν γέννησί μου. Μπορείτε νά καταλάβετε πόσα περίμενε ή μητέρα μου από έμένα, άπ' αυτό τό μικρό άγόρι, πού τής έμεινε μετά τήν άπώλεια του συντρόφου τής ζωής της. Είχα και μία άδελφή, ή όποία ήταν τρία χρόνια μεγαλύτερή μου και θά πρέπει νά ήταν πολύ ζηλιάρα έξ αιτίας τής αγάπης πού είχε ή μητέρα μου σ' έμένα. Αυτό τό όνομάζουν προσκόλλησι στή μητέρα. Μά ή μητέρα μου γρήγορα έπεσε άρρωστη και πολλές φορές έγχειρίστηκε για καρκίνο του στήθους. Καί ήμουν 6 έτών όταν άπέθανε. Είχα τό συναίσθημα ότι έπεφτα στό κενό. Έκλείσθηκα στόν έαυτό μου, άποφεύγοντας τούς συντρόφους μου' ένα μικρό άγόρι άπροσάρμοστο και άγριο.

Μέ μάζεψε ένας θεός και μία θεία, όί όποίοι πολύ έκοπίασαν για μένα. Άλλά έγώ ήμουν κλειστός μπροστά σέ κάθε άλλο είδος αγάπης, έκτός από εκείνη πρός τήν μητέρα μου. Ήμουν άγριος, έφτιαχνα σπίτια πάνω στα δέντρα, για νά άνεβώ με μία σκηνία σκάλα και νά τήν τραβήξω ύστερα για νά άπομονωθώ έντελώς έπάνω εκεί μόνος μου. Ο θεός μου ήταν κυνηγός και είχε σκυλιά πού ήταν όί έμπιστοι φίλοι μου. Μίλαγα στα σκυλιά, γιατί δέν τολμούσα νά μιλήσω στους άνθρώπους. Καταλαβαίνετε, γιατί τώρα μιλάω για τήν προσωπική έπαφή. Άκριβώς διότι μου έλειψε στήν παιδική μου ήλικία.

Έπέρασα αυτή τήν παιδική ήλικία, μέσα σέ μία μεγάλη ήθική άπομόνωσι. Καί τό σχολείο, όπως ξέρετε, δέν ήταν όπως τό σχολείο τής έποχής τής αρχαιότητας. Στήν αρχαιότητα τό σχολείο ήταν μία οικόγενεια, έζούσε κανείς με τόν δάσκαλό του. Τώρα τά σχολεία είναι στρατώνας' ό μαθητής είναι ένα νούμερο, και είναι κάτι τό

έντελώς άπρόσωπο. Ίδιαίτερα, για ένα παιδί άγριο και άνώμαλο όπως έγώ.

Κι' όμως, ό δάσκαλός μου τών έλληνικών, τό κατάλαβε αυτό. Αισθάνθηκε ότι αυτό τό άγόρι, είχε ανάγκη νά βρη μία άνθρωπίνη έπαφή, μία άνθρωπίνη σχέση. Με κάλεσε στο σπίτι του. Σκεφθήτε τί ήταν για μένα νά μπώ σ' ένα γραφείο, σ' ένα σαλόνι. Είχε βιβλία παντού. Δέν ήξερα τί έπρεπε κανείς νά πη, και άργότερα έσκέφθηκα, ότι προφανώς και αυτός θά ήταν σέ πολύ δύσκολη θέσι. Άλλά εκεί, έκανε μία κίνησι, μία χειρονομία άνθρωπίνη, προσωπική. Σιγά-σιγά συνεδέθημεν με δεσμούς διαλόγου άναμεταξύ μας. Τί είπα, τί έλεγε, δέν θυμάμαι τώρα. Ήταν όμως ή πρώτη φορά πού αισθάνθηκα ότι μίλαγαν σέ μένα. Είχα τήν έντύπωσι ότι δέν ήταν πιά ό δάσκαλός μου τών έλληνικών, άλλ' ένας άνθρωπος, ό όποίος ένδιεφέρετο για τό πρόσωπό μου. Κατά βάθος έπαιζε τόν ρόλο του πατέρα. Καί άργότερα κατάλαβα πολύ καλά ότι ήταν ό πρώτος ψυχοθεραπευτής μου. Τό νά δώση κανείς τήν εύκαιρία ένός διαλόγου, είναι τό νά συστήση, τό νά δημιουργήση τήν προσωπικότητα. Ήταν ένας διάλογος έντελώς διανοητικός, μία ανταλλαγή ιδεών. Άλλ' αυτός ό διάλογος είναι ή πρώτη βαθμίδα για τόν σχηματισμό τής προσωπικότητας. Δέν μπορεί νά γίνη κανείς μία προσωπικότητα μόνος του. Χρειάζεται ή συνάντησις με μία άλλη προσωπικότητα.

Είμαι συνδεδεμένος με φιλία με τόν καθηγητή **Portman** τής Βασιλείας, τόν πολύ γνωστό ζωολόγο. Τόν έρώτησα μία φορά άν συνέβαιναν άτυχήματα μεταξύ τών βοηθών του και τών ζώων. Καί μου είπε όχι' «δέν είχα ποτέ δυστύχημα, διότι ή πρώτη συμβουλή τήν όποιαν δίνω στους βοηθούς είναι ότι πρέπει πάντοτε νά μιλάτε στα ζώα. Τά ζώα δέν κάνουν ποτέ κακό άν τούς μιλάη κανείς εύγενικά. Μία μικρή βοηθός μου είπε τότε' μά δέν ξέρω τί νά πώ στα ζώα. Δέν πειράζει κάντε μπλά-

μπλά-μπλά. 'Αρκεῖ νά καταλάβῃ τὸ ζῶν ὅτι τοῦ μιλάτε».

'Εξέχασα ὅλα τὰ λόγια πού μου εἶπε ὁ δάσκαλός μου τῶν ἑλληνικῶν. 'Εκεῖνο τὸ ὅποιο εἶχε ἀξία ἦταν ὅτι μου μίλαγε, ὑπῆρχα, γιατί τὸν ἄκουγα καὶ μ' ἄκουγε. "Ἐτσι μὲ ἔβγαλε ἀπὸ τὴν ἀπομόνωσί μου. Μοῦ ἔδειξε ὅτι μποροῦσα νά μπῶ στὴν κοινωνία μὲ τὴ συζήτησι τῶν ιδεῶν. Καὶ ἔτσι συζήτησα πολὺ.

"Ἐγίνα ἀρχηγὸς τῶν φοιτητῶν, ἔγινα πρόεδρος ἑταιρειῶν, ἐργάσθηκα γιὰ τὸν Διεθνή 'Ερυθρὸ Σταυρό, ἔστειλα πίσω στὴν πατρίδα τους τοὺς Ρώσσοις πρόσφυγας τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου. "Ἰδρυσα ἔργα κοινωνικῆς προνοίας. "Ὅλα αὐτὰ χάρις στὸν δάσκαλό μου τῶν ἑλληνικῶν. Μοῦ ἔδωσε μιὰ πόρτα γιὰ νά μπῶ μέσα στὴν κοινωνία.

'Εργάσθηκα ἐπίσης στοὺς ἀρρώστους μου, στὴν ἐκκλησία. "Ἐκανα ἰατρικὴ καὶ συνέχιζα ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν νά πηγαίνω στὸν παλιό μου δάσκαλο τῶν ἑλληνικῶν.

"Ὅταν παντρεφτήκαμε, ἡ πρώτη πρόσκλησις τὴν ὅποιαν εἶχαμε, ἡ γυναικὰ μου καὶ ἐγώ, γιὰ νά φάμε, ἦταν στὸ σπίτι αὐτοῦ τοῦ δασκάλου μου τῶν ἑλληνικῶν.

'Ἐν τούτοις ὅλος αὐτὸς ὁ διάλογος εὐρίσκετο στὸ καθαρῶς διανοητικὸ ἐπίπεδο.

"Ἡξερα καλὰ ὅτι ὁ δάσκαλός μου τῶν ἑλληνικῶν εἶχε ὑποφέρει στὴν ζωὴ του. "Ἡξερα ὅτι εἶχε διαζευχθῆ. "Ἡξερα ὅτι εἶχε ξαναπαντρευθῆ μιὰ γυναικὰ ἄλλης θρησκείας. "Ἡξερα ὅτι ἡ κόρη του ἀπὸ τὸν πρώτο γάμο δὲν εἶχε ποτὲ ἀποδεχθῆ τὴν δεύτερη μητέρα της. 'Ἄλλ' ὅλα αὐτὰ τὰ ἔμαθα ἀπὸ ἄλλα στόματα ἐκτὸς ἀπὸ τὸ δικό του.

Ποτὲ δὲν μοῦ μίλησε μὲ ἕνα καθαρὰ προσωπικὸ τρόπο γιὰ τὶς προσωπικὲς του στενοχώριες. "Ἡξερε ἐπίσης καὶ αὐτὸς ὅτι ἦμουν ὀρφανός. Καὶ ἐγώ δὲν τοῦ εἶχα πεῖ ποτὲ ὅμως κάτι τέτοιο. 'Ὁ σύνδεσμός μας ἦταν διανοητικός.

'Ανταλλαγὴ ιδεῶν. Μὲ εἶχε θγάλει ἀπὸ τὴν ἀπομόνωσί μου, ἐν τούτοις ὁ σύνδεσμός μας ἦταν ἀκόμη περιωρισμένος. Μποροῦσαμε ἀκόμα νά μιλάμε μεταξύ μας γιὰ τὴ θρησκεία. Δὲν ἐθεώρει τὸν ἑαυτό του ὅτι ἦταν Χριστιανός' ἦταν ἕνας πνευματοκράτης. 'Ἐπίστευε ἀπλῶς εἰς τὸ πνεῦμα. Μποροῦσαμε νά μιλάμε γι' αὐτά, ἀλλὰ ἦταν μιὰ συζήτησις περισσότερο φιλοσοφικὴ παρὰ θρησκευτικὴ. Δὲν ἦταν τὸ πεδῖον τῆς πίστεως. Καὶ μοῦ ἔλεγε ὅτι δὲν μπορεῖ νά προσευχηθῆ. Γιατί γιὰ νά προσευχηθῆ κανεὶς πρέπει νά ἀπευθύνεται σὲ κάποιον πρόσωπο, καὶ τὸ παγκόσμιο πνεῦμα δὲν εἶναι ἕνα πρόσωπο.

∴ ∴ ∴

"Ἐτσι εἶχα ἕνα δεύτερο ψυχοθεραπευτὴ. Δὲν ἦταν ὁ δάσκαλός μου τῶν ἑλληνικῶν τώρα. "Ἦταν ἕνας οἰκονομολόγος. "Ἐνας μεγάλος εἰδικὸς οἰκονομολόγος διεθνούς φήμης. "Ἦταν στὴν Γενεύη γιὰ τὴν Κοινωνία τῶν 'Ἐθνῶν πού ἤδρευεν τότε στὴν Γενεύη.

"Ἦταν ἕνας ἀνώτατος ὑπάλληλος στὴν Κοινωνία τῶν 'Ἐθνῶν γιὰ τὶς ὑποθέσεις τῆς οικονομίας τῆς Αὐστρίας. Γιατί ἡ Αὐστρία εἶχε τεθῆ ὑπὸ τὴν κηδεμονία τῆς Κοινωνίας τῶν 'Ἐθνῶν. Καὶ αὐτὸς ἐπίσης μὲ κάλεσε στὸ σπίτι του. Νέα δυσκολία. Μποροῦσα νά συζητῶ γιὰ κάθε εἶδους θέμα μὰ αὐτὸ δὲν φαινόταν νά τὸν ἐνδιαφέρει πολὺ. 'Εκεῖνος μοῦ ἐμίλησε γιὰ τὴν προσωπικὴ του ζωὴ. Εἶχε περάσει ἀπὸ μιὰ μεταστροφή. "Ἦταν ἤδη ἕνας Χριστιανός, ἀλλὰ ἕνας παραδοσιακὸς Χριστιανός. Μία ἐπίσημος θρησκεία χωρὶς προσωπικὲς ἐμπειρίες. "Ἐτσι μοῦ διηγήθηκε τὴν ζωὴ του, ὅπως τὴν ἔβλεπε τώρα. Μὲ ἕνα τρόπο πολὺ προσωπικό. Δὲν εἶχα ποτὲ ἀκούσει κάποιον νά μιλά γιὰ τὴν ζωὴ του μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο. Μίλαγε ἀκόμη γιὰ τὶς στενοχώριες του. Μίλαγε ἀκόμη γιὰ τὰ λάθη του.

"Ἦμουν πραγματικὰ σὲ πολὺ δύσκολη θέσι ν' ἀπαντήσω. Καταλάβαινα

πολύ καλά ότι δεν μπορούσα να κάνω συζητήσεις για έντελως διανοητικά θέματα. Το να του διηγούμαι τί έκανα στα κοινωνικά έργα, στην εκκλησία, στον Έρυθρο Σταυρό, δεν πήγαινε. Δεν μπορούσα να μιλάω με έναν έντελως απρόσωπο τρόπο. "Επρεπε ν' αρχίσω έναν προσωπικό διάλογο. Θυμάμαι ότι έκλαιγα εκεί στο σπίτι αυτού του οικονομολόγου. Είναι η δεύτερα βαθμίδα για τον σχηματισμό της προσωπικότητας. Είναι το συγκινησιακό στάδιο. Πάει πια πέρα από την διανοητική επαφή. Τα διανοητικά θέματα είναι γεμάτα γαλήνη, αλλά είναι άκομη γεμάτα ψυχρότητα. Δεν λέω τίποτα κακό. Ξέρετε το πόσο καλό μου έκανε η συνάντησίς μου με τον δάσκαλό μου των ελληνικών. 'Αλλ' ήταν μια επαφή περισσότερο κοινωνική παρά μια επαφή προσωπική. Προσωπικό είναι ό,τι εξήσαμε' και το να μιλά κανείς για την προσωπική του ζωή είναι το κέντρο της ψυχολογίας, το κέντρο της ψυχοθεραπείας.

Γι' αυτό σκέπτομαι ότι αυτός ο οικονομολόγος υπήρξε για μένα ο δεύτερος ψυχοθεραπευτής μου. Μπόρεσε να σηκώσει τον δεύτερο φράκτη της καρδιάς μου, για να πάη πια βαθειά στον ιδιαίτερο σύνδεσμο με τον άλλον.

Αυτό είχε άμέσως συνέπειες στην σχέση μου με την γυναίκα μου. 'Η γυναίκα μου δεν άγαπούσε το σχολείο. Και εγώ ήμουν πάντοτε στις άφηρημένες ιδέες. Καταλαβαίνετε, συνεννοούμεθα πολύ καλά. 'Ο γάμος μας δεν ήταν σε κίνδυνο. 'Αλλ' όταν ο οικονομολόγος μου έπλησίασε τόσο κοντά μου, με έκανε και έμένα να πλησιάσω την γυναίκα μου σε ένα άλλο πεδίο ιδεών. Θυμάμαι άκομη μια λέξι που μου είπε. Προσπαθούμε να συγκεντρωθούμε σιωπηλοί μπροστά στο Θεό. Και νά, μια μέρα τολμά κανείς να μιλήση μέσα σε άλλο κλίμα εκτός από το συνηθισμένο κλίμα. Και μια μέρα μου είπε: καταλαβαίνεις, είσαι ο γιατρός μου, είσαι ο καθηγη-

τής μου, είσαι ο ψυχολόγος μου, είσαι ο ποιμένας μου, αλλά δεν είσαι ο άντρας μου. Αυτό ήθελε να πη: είσαι στον κόσμο των ιδεών, μα το πρόσωπό σου δεν το γνωρίζω. "Επρεπε να συμβή κάτι σε μένα για να μπορώ να είμαι διαθέσιμος στην προσωπική επαφή. 'Εκείνη την εποχή περάσαμε ώρες και ώρες για να μιλάμε σε ένα διάλογο πιο βαθύ. "Ετσι μπορώ να πω ότι η γυναίκα μου ήταν ο τρίτος ψυχοθεραπευτής μου.

"Όπως βλέπετε κανένας από αυτούς δεν ήταν επαγγελματίας ψυχοθεραπευτής. "Ενας καθηγητής των ελληνικών, ένας 'Ολλανδός οικονομολόγος και η γυναίκα μου. 'Αλλά η κούρα επέτυχε πολύ καλά. "Ετσι έγινε λίγο ο προφήτης της προσωπικής επαφής στην ιατρική. Θυμάμαι άκομη την ημέρα, όπου για πρώτη φορά έκλαψα για τον θάνατο του πατέρα μου. "Ηταν εκεί μαζί με την γυναίκα μου που μπόρεσα να κλάψω. "Όταν χάνη κανείς τον πατέρα του τριών μηνών δεν τον κλαίει. Κάποτε πρέπει να τον κλάψη. "Επρεπε να πέση ο πάγος που είχε καλύψει την ανέκφραστη θλίψη. Και μετά μπόρεσα να κλάψω και την μητέρα μου. Δεν υπάρχει προσωπική επαφή που δεν την έχομε ζήσει σαν προσωπική λύπη. Και αυτό σιγά-σιγά άλλαξε την επαφή μου με τους άρρώστους μου.

"Ημουν α οικογενειακός Ιατρός. Πιστεύω ότι έγινε γιατρός περισσότερο για τον άνθρωπο παρά για την άρρώστια. Και έδινα όλη μου την καρδιά στην καριέρα μου ως οικογενειακού Ιατρού. Και νόμιζα ότι ήξερα όλα τα μυστικά των άρρώστων μου. "Ηξερα τον παπού, την γιαγιά, τον πατέρα, το παιδί και όλα τα προβλήματα που μπορεί να ξέρη κανείς για μια οικογένεια. Και εν τούτοις ξαφνικά έβλεπα άρρώστους, τους οποίους νόμιζα ότι τους ήξερα πολύ καλά, να αρχίζουν να μου μιλάνε με ένα τρόπο προσωπικό. 'Ανεκάλυπτα ότι υπάρχουν βαθμίδες στην προσωπική επαφή. "Ότι οι άνθρωποι

έχουν ένα σχετικό ένστικτο με το όποιο μπορούν να αισθανθούν βαθύτερα ή λιγότερο βαθύτερα. Πρό παντός ανέκαλυπτα ότι στον κόσμο υπάρχει πολύ μεγαλύτερη λύπη και στενοχώριες από ό,τι φαντάζεται κανείς. "Ότι τόσο άνθρωποι κρύβουν τη λύπη τους. Δεν ξέρει κανείς σε ποιόν θα πρέπει να μιλήσει. "Ακόμα και με φίλους, ακόμα και με αδελφούς στην "Εκκλησία.

Πόσο λίγη έπαφή υπάρχει ανάμεσα στους ανθρώπους! "Ανεκάλυψα σιγά-σιγά πόσο αυτός ο κόσμος, ο σημερινός, είναι απρόσωπος. Μπορεί να μείνει κανείς δέκα χρόνια, είκοσι χρόνια στο ίδιο γραφείο, χωρίς να γνωρίζη τίποτε για τα πραγματικά μυστικά του συναδέλφου του!

Και νά, οι άρρωστοί μου άρχισαν να μου διηγούνται έμπειρίες και στενοχώριες προσωπικές. "Ελεγα, θέβαια, ότι υπάρχουν πολλοί άρρωστοι, που περιμένουν στην αίθουσα άναμονής. Μ' ενδιαφέρει ή περίπτωσης, αλλά δεν έχω καιρό. "Εν τούτοις αισθανόμουν πόσο σπουδαίο είναι να θρηξένας άνθρωπος κάποιον, στον όποιο να ανοίξη την καρδιά του. "Ετσι έλεγα στον άρρωστό μου: «Έλα σήμερα το θράδυ να καθίσωμε κοντά στη φωτιά και δεν θα μιλήσωμε όπως ένας γιατρός στον άρρωστό του, άλλ' όπως ένας άνθρωπος σ' έναν άλλον άνθρωπο».

"Ετσι περνώντας τα χρόνια, τρία χρόνια, τέσσαρα χρόνια, έξοδσα μιá διπλή ζωή. "Η τεχνική "Ιατρική την ήμερα, όπου κανείς ξεετάζει, άκούει, έπισκέπτεται, βλέπει στην άκτινογραφία, στο έργαστήριο. Είναι χρήσιμο αυτό; Φυσικά.

"Αλλά το θράδυ, κοντά στη φωτιά, να που υπάρχει κάτι περισσότερο προσωπικό, πιό ανθρώπινο. Δεν φορούσα πια την άσπρη μπλούζα μου, που είναι ένας φράκτης κάπως μεταξύ των ανθρώπων. Είμεθα ό ένας πιό κοντά στον άλλο. Αυτή ή φωτιά στο τζάκι έπαιζε ένα μεγάλο ρόλο. «Είναι το

νυστέρι το πνευματικό». Είναι μιá παληά μου άρρωστη που μου το θυμήσε πριν από μερικές ήμέρες. Μου θυμήσε ότι την έβαλα να γράψη σε μιá σελίδα όλους τους θυμούς της, όλα τα μίση της. Και μετά βάλαμε το χαρτί στη φωτιά του τζακιού.

"Υπάρχουν πολλά πράγματα που μπορεί κανείς να κάψη στη γή.

✧ ✧ ✧

"Από τότε ή ίατρική έκανε μεγάλας προόδους σ' αυτή την πλευρά. Οί ψυχαναλυτάι μäs βοήθησαν πολύ σ' αυτό. "Ο ψυχαναλυτής **Balin** στην "Αγγλία, ό όποιος πρό όλίγου καιρού απέθανε, είχε πολύ προσπαθήσει για να έπιτύχη αυτή την προσωπική σχέση με τον άρρωστο. Και ό **Balin** λέγει: «μη ρωτάτε πάντοτε. "Εάν ρωτάτε, άπαντούν στις έρωτήσεις σας. Πρέπει να αφήνετε τους ανθρώπους να μιλάνε μόνοι τους. "Όταν τους θέτετε έρωτήσεις, δεν λένε αυτό που τους άπασχολεί αυτούς, άλλ' αυτό που άπασχολεί έσας». "Από καιρού εις καιρόν, λέγει ό **Balin**, έχετε μιá μεγάλη συνάντησι με κάποιον, αντί να έχετε πιό μικρές. Μά εκείνη την έποχή αυτό δεν υπήρχε, δεν το ήξευραν άκόμη. Και έγω έκαλούσα τους άσθενείς μου το θράδυ, γιατί πίστευα ότι αυτό δεν είναι ίατρική. Και νά, που ήλθε μιá μέρα, όπου κατάλαβα ότι κι' αυτό ήταν ίατρική. Γιατί κι' αυτό συνέχιζε να θεραπεύη. "Ότι οί άνθρωποι είναι τόσο μόνοι! "Ότι φέρουν τέτοια θάρη στην καρδιά τους! Και ότι θέλουν να βγάλουν το φορτίο αυτό από την καρδιά τους, θέλουν να βρούν κάποιον να τους άκούση και αυτό συντελεί στη θεραπεία τους.

Και έτσι ό γιατρός μπορεί να καταλάβη καλύτερα το γιατί της άρρώστιας. Γιατί υπάρχουν πολλές άρρώστιας που δεν έρχονται τυχαία. "Υπάρχουν πολλοί άνθρωποι που αισθάνονται, που περιμένουν μιá καταστροφή, και βλέπουν πολύ καλά ότι είναι σ' ένα δρόμο χωρίς διεξοδο.

Και έτσι μιὰ ἡμέρα ἔπρεπε νὰ ἐνώσω τις δυὸ ζωές μου: Τὴ ζωὴ μου ὡς τεχνικοῦ, ὡς ἱατροῦ τῆς ἡμέρας, καὶ τὴ ζωὴ μου ἐκείνου ποὺ δὲν μπορῶ νὰ τὸ ἐκφράσω, ἐκείνου ποὺ ἔκανα τὴν νύκτα. Καὶ νὰ ποὺ ἔγινε καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος ψυχοθεραπευτής, χωρὶς νὰ τὸ ξέρω, χωρὶς ποτὲ νὰ ἔχω μάθει τὴν ψυχοθεραπεία. Ἄρχισα νὰ προσπαθῶ νὰ μορφωθῶ, νὰ διαβάζω τὸν Freud, νὰ διαβάζω τὸν Jung. Ναί, ἀλλὰ ἦταν πολὺ δύσκολο. Ἐγὼ ἤμουν πολὺ πιὸ ἀπλός. Ἐγὼ ἐνδιαφερόμουν γιὰ τὸ πρόσωπο καὶ τοῦ μιλοῦσα γιὰ μένα τὸν ἴδιο, γιὰ τις προσωπικές μου ἐμπειρίες. Ναί, ἀλλὰ οἱ ψυχοθεραπευταὶ ἔλεγαν, ὅτι ὁ ἱατρός δὲν πρέπει νὰ μιλά γιὰ τὸν ἑαυτὸ του στοὺς ἀρρώστους του. Πρέπει νὰ εἶναι οὐδέτερος, «ἀντικειμενικός». Νὰ μὴ λήη τίποτε. Πρέπει νὰ εἶναι σὰν μιὰ λευκὴ ὀθόνη ἐπάνω στὴν ὁποία προβάλλονται οἱ εἰκόνες ποὺ θέλει.

Τὴν ἐποχὴ ποὺ ἀνεκάλυπτα τὴν ψυχοθεραπεία, ὑφιστάμην τὴν κριτικὴ τῶν ἐπισήμων ψυχοθεραπευτῶν. Τότε ἔνας ἀπὸ τοὺς πρώτους μαθητὰς τοῦ Freud, ὁ ἱατρός Flournois ἀνέλαβε τὴν υπεράσπισί μου. Πῆρε τὴν πέννα καὶ ἔγραψε ἕνα ἄρθρο. Καὶ εἶπε: Ἄσχοῦμε κριτικὴ κατὰ τοῦ ἱατροῦ Tournier γιὰτὶ μιλάει γιὰ τις δικές του πεποιθήσεις. Βεβαίως πρέπει νὰ εἶναι κανεὶς προσεκτικὸς καὶ νὰ κρατᾶ τὴν ἀρχὴν τῆς οὐδετερότητος. Ἄλλ' ἂν θέλουμε νὰ εἰμαστέ τίμιοι, πρέπει νὰ ὁμολογήσουμε ὅτι μιὰ μέρα θὰ παραβοῦμε αὐτὴ τὴν οὐδετερότητα, θὰ παραβιάσωμε αὐτὴν τὴν οὐδετερότητα. Καὶ νά, ἀργότερα εἶδα ὅτι ὁ ἴδιος ὁ Freud ὁμολογοῦσε ὅτι εἶπε ἕνα ψέμα σὲ ἕνα ἀρρωστὸ του. Ναί, ἀλλὰ αὐτὸ ἦταν πολὺ προσωπικό. Καὶ ὁ Jung εἶχε ἕνα ὄνειρο σχετικὰ μὲ ἕνα ἀρρωστὸ του καὶ τοῦ διηγήθηκε τὸ ὄνειρο αὐτό. Καὶ αὐτὸ ἦταν πολὺ προσωπικό. Καὶ κατ' ἀρχὴν οἱ ἀρρωστοὶ διηγοῦνται τὰ ὄνειρά τους, ἀλλ' ὄχι οἱ ἱατροί. Καὶ νά, ποὺ ὁ Jung διηγεῖται τὸ ὄνειρό του, γιὰτὶ τὸ ὄνειρο τοῦ ἔδειξε ὅτι εἶχε

σχηματίζει μιὰ κακὴ κρίσι σχετικὰ μὲ τὸν ἀρρωστὸ του. Βλέπετε ὅτι τὸ πρόβλημα εἶναι πολὺ λεπτό.

Γνωρίζομε, βεβαίως, ὅτι σὲ μιὰ τεχνικὴ ψυχαναλυτικὴ ὁ ἱατρός πρέπει νὰ κρατήσῃ μιὰ σχετικὴ ψυχρότητα. Ἀλλὰ γιὰ ἀναρίθμητους ἀρρώστους ἐκεῖνο ποὺ ἔχει σημασία εἶναι τὸ νὰ ἐπιτύχη κανεὶς μιὰ προσωπικὴ ἐπαφή. Οἱ ψυχαναλυταὶ τὸ κατάλαβαν σιγά-σιγά ὅλο καὶ περισσότερο.

❖ ❖ ❖

Ἐπειτα ἀπὸ πολλές τέτοιες ἐμπειρίες σκέφθηκα ὅτι πρέπει νὰ δημοσιεύσω ἕνα βιβλίο, στὸ ὁποῖο νὰ ἐκθέσω αὐτὲς τις ἐμπειρίες μου. Γιατὶ πολλές φορὲς πίσω ἀπὸ μιὰ ἀρρώστια δὲν ὑπάρχουν προβλήματα μόνο τεχνικά, ἀλλὰ καὶ προβλήματα ζωῆς. Καὶ ἄρχισα νὰ διηγοῦμαι κλινικὲς ἐμπειρίες. Ξέρετε, ὅμως, ὅτι, ὅταν δημοσιεῖ κανεὶς ἕνα πρῶτο βιβλίο εἶναι πάντα διστακτικὸς καὶ κάπως δειλός. Ἄ, νὰ ὑπῆρχε κάποιος νὰ διάβαζε τὸ χειρόγραφο μου, πρὶν τὸ δώσω στὸ τυπογραφεῖο! Καὶ αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ἦταν ὁ δάσκαλός μου τῶν ἐλληνικῶν. Καὶ ἔτσι ξαναβρέθηκα πάλι σ' αὐτὸ τὸ μικρὸ γραφεῖο, ποὺ εἶχα μὴ κάποτε σὰν ἕνα μικρὸ ἀγόρι. Καὶ κάθησα στὸ ἴδιο ντιβάνι, ἀπὸ τὸ ὁποῖο ἄρχισα τοὺς πρώτους μου διαλόγους.

Εἶχα πολλὰ χρόνια νὰ τὸν ἰδῶ. Εἶχε γεράσει, ἦταν ἤδη ἀρρωστος. Ἄρχισα νὰ τοῦ διαβάζω ἕνα κεφάλαιο. Σιωπῆ. Σὲ μιὰ στιγμὴ μοῦ εἶπε: «Παῦλε συνέχισε». Ἐδιάβασα τότε τὸ δεύτερο κεφάλαιο. Δὲν ἔλεγε τίποτε. Καὶ ἔπειτα ἀπὸ ἀρκετὴ ὥρα μοῦ εἶπε πάλι. «Παῦλε συνέχισε».

Ἐδιάβασα καὶ τὸ τρίτο κεφάλαιο... Εἶχα ἀγωνία. Τί ἤθελε νὰ εἰπῇ μ' αὐτὴ τὴ σιωπή! Τί ἤθελε νὰ εἰπῇ! Ἦμουν ἔτοιμος νὰ κλάψω. Καὶ νά, ξαφνικὰ μοῦ εἶπε: «Παῦλε, πρέπει νὰ προσευχηθῶμε μαζύ». Ἄ, μὰ τότε, τοῦ εἶπα, εἰσθε Χριστιανός; Ναί. Καὶ ἀπὸ πότε, ἐρώτησα. Ἀπὸ τώρα, ἀπὴν-

τησε. Καί προσευχηθήκαμε μαζί.

Είναι ή τρίτη βαθμίδα στόν σχηματισμό τής προσωπικότητας. Ή πρώτη, ή διανοητική βαθμίδα, ή δεύτερα, ή συγκινησιακή βαθμίδα, ή τρίτη, ή πνευματική βαθμίδα.

Ήταν άρρωστος. Τόν είδα πολλές φορές στούς λίγους μήνες πού έζησε άκόμη. Καί μιá ήμέρα μου είπε: «Θά πεθάνω. Δέν ανήκω σέ καμμιά Έκκλησία. Σκέπτομαι ότι δέν θά είναι σωστό νά ύπάρξη ένας ίερεύς νά κάμη μιá νεκρώσιμο άκολουθία γιά μένα. Θά ήθελα όμως τήν ώρα τοϋ θανάτου μου οί φίλοι μου νά γνωρίζουν ότι εύρήκα τόν προσωπικό Θεό. Ήτσι, όταν πεθάνω, θά έλθης έδω και θά πής στήν γυναίκα μου αυτό πού σοϋ είπα». Άπέθανε. Ή γυναίκα του μου έτηλεφώνησε και είπα: «ναί, ξέρω». Είναι ή μόνη νεκρώσιμος τελετή πού έκανα στή ζωή μου. Άλλά σ' αυτό τó μικρό γραφείο, πού δέν ύπληρχε άρκετός χώρος γιά όλους αύτούς τούς καθηγητάς Πανεπιστημίου πού είχαν μαζευτή, μπόρεσα νά σκεφθώ και νά θυμηθώ και νά θεωρήσω αύτόν τόν άνθρωπο, πού τόσα μου είχε δώσει. Πόσο με βοήθησε γιά νά

γίνω ένα πρόσωπο, μιá προσωπικότης, γιατί ένδιαφέρθηκε γιά μένα. Καί άκόμη' ότι βρήκε στο τέλος τοϋ δρόμου τήν συνάντησι με τó πρόσωπο τοϋ Θεοϋ. Αύτές οί έμπειρίες έγέμισαν τή ζωή μου. Άρχισα νά γράφω πολλά βιβλία γιά τó πρόβλημα τής προσωπικότητας. Γιατί τόσοι άνθρωποι τής εποχής μας δέν είναι παρά μόνον άριθμοί, ή μηχανές, άντικείμενα παραγωγής. Άκόμη και στίς Έκκλησίες τόσο λίγη έπαφή, πραγματικά προσωπική, ύπάρχει άνάμεσα στούς ανθρώπους!

Γι' αυτό χρειάζονται δεσμοί περισσότερο προσωπικοί, περισσότερο πνευματικοί. Καί γι' αυτό ήλθα έδω, με μιá ομάδα Άμερικανών, οί όποιοι άναζητοϋν αύτήν τήν προσωπική έπαφή στή ζωή. Καί μπόρεσα και τούς έλλησα γιά τόν Σωκράτη και τόν Ήησοϋ, και ότι με τόν διάλογο συνδέεται κανένας με τόν άλλον και γινόμεθα έμείς οί ίδιοι μιá προσωπικότης. Τόν διάλογο με τόν άλλο και τόν διάλογο με τόν Θεόν, πού είναι ή προσευχή.

P. TOURNIER

Η ΑΝΘΟ ΔΕΣΜΗ

Ήνειρο νοιώθω κινητό
τήν ύπαρξή μου
σ' έναν θλιμμένο δρόμο
στρωμένον με άναμνήσεις.
Γι' άφθαρτη ψάχνω όμορφιά
κι' έχω τήν αίσθηση σάν κάποιον
πού με τά μόνα του λεπτά
γυρεύει ν' άγοράσει μιá άνθοδέσμη.
Μέσα από πόρτες σφαλιστές,
σέ καταχθόνια άμφίεση,
με προλαβαίνουν ή φθορά κι' ή δδύνη.

Ένας καθρέφτης κάθε τόσο
τή νοσηρή μου βεβαιώνει συγκατάθεση.
Κάτω άπ' έναν πέπλο φόβου
ζω μιάν άστείρευτη άγωνία
σέ βέβαιο ρυθμό χαμοϋ.
Κι' όμως ή δίψα με φλογίζει
με πόθο γιά στιγμές άναψυχής
κι' ή έλπίδα δέ μ' άφίνει
πώς κάποτε, με όσα μ' άτόμειναν λεπτά,
θα βρω μιάν άνθοδέσμη όμορφιάς.

Γ. Δ. ΚΑΧΡΙΜΑΝΗΣ

Η ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΕΙΚΩΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΣΙΩΠΗΣ

Παρακολουθούμε, έδω και άρκετο καιρό, ένα είδος πνευματικής παραφροσύνης, μία άποσύνθεσι τής ζωής του Παραπετάσματος, μία συνθηκολόγησι πρό τής ιδεολογικής επιθέσεως του άθείσμου του Μάρξ και Λένιν, μία προδοσία του Ίησού από ένα άρκετά μεγάλο άριθμό εκπροσώπων τής Έκκλησίας, ύψηλά ίσταμένων, που έχουν κατά τó μάλλον ή ήττον κερδηθή από εκείνους που θέλουν «μεταστρέψαι τó Εύαγγέλιον του Χριστού» (Γαλ. α΄ 7). Άγνωώντας τόν Λόγο του Κυρίου και τó καθήκον τής ύπερασπίσεώς του κατά παντός δόγματος αντίθέτου, άλλοιώνοντας τά επίσημα έγγραφα τής Ίεραρχίας των, προσπαθώντας νά συμβιβάσουν — επί δογματικού πεδίου, όσον και επί τής κοινωνικοπολιτικής πραγματικότητας — τόν Χριστιανισμό και τόν κομμουνισμό, αυτοί οί ρασοφόροι «προοδευτικοί», δέν άκούουν τήν κατηγορία του Κυρίου, πάντοτε ζώσα: «οί ιερείς ούκ εΐπαν' που έστι Κύριος; και οί άντεχόμενοι του Νόμου ούκ ήπίσταντό με, και οί ποιμένες ήσέβουν εις έμέ, και οί προφήται έπροφήτευον τώ Βάαλ και όπισω άνωφελούς έπορεύθησαν» (Ίερ. β΄ 8).

Έτσι έξηγγείται, δυστυχώς, ή έμφάνισις τής θεολογίας τής βίας και τής έπαναστάσεως, ή λυπηρά τάσις «πολιτικοποιήσεως» του Εύαγγελίου και «άπομυθοποιήσεως» τής Άγίας Γραφής, ή περιπέτεια τής συναισθηματικής προσεγγίσεως, τής άντι-εύαγγελικής προσχωρήσεως πολυάριθμων ιερέων και έπισκόπων εις τάς έπάλξεις του

έχθρου του Χριστιανισμού, ή έπιθυμία συνεργασίας με τó Κ.Κ. Γαλλίας, του όποιου ό Γενικός Γραμματεύς δέν έδίστασε νά πη, ένw «τείνει» για λόγους στρατηγικής τó χέρι, «... ανάμεσα εις τόν Μαρξισμό και τόν Χριστιανισμό δέν ύπάρχει δυνατότης θεωρητικού συμβιβασμού, ιδεολογικής συμπτώσεως».

Ένώ ή Έκκλησία του έλευθέρου κόσμου δέχεται τόν συμβιβασμό και κοιμᾶται εύχαριστημένη για τόν ήθικό της λήθαργο, τήν άνικανότητα νά διαπραγματευθή και δείχνει άπαράδεκτον σιωπή έναντι τών πιστών που ύποφέρουν πίσω από τά σίδερα, ή Έκκλησία τής Σιωπής δέν παύει νά ζη, νά μάχεται τόν άθείσμό και νά μαρτυρή τόν Κύριον, παρά τήν θρησκευτική καταδίωξι και τήν καθημερινή άστυνόμεισι, παρά τήν έξαρσι τής έρυθράς προπαγάνδας κατά τής πνευματικής αντίστάσεως τών τέκνων του Θεού, παρά τίς φυλακές και τά στρατόπεδα καταναγκαστικών έργων. Η φωνή του άποστόλου Παύλου είναι χαραγμένη στόν άπηγορευμένο ούρανό τής δεσμίου Έκκλησίας: «Τίς ήμάς χωρίσει από τής αγάπης του Χριστού; θλίψις ή στενοχωρία, ή διωγμός ή λιμός ή γυμνότης, ή κίνδυνος ή μάχαιρα;» (Ρωμ. η΄ 35). Γοητευμένος από τήν νέα διάστασι ύπάρξεως που χαρίζει τó Εύαγγέλιον σέ κάθε άνθρωπο, ό πιστός συγγραφεύς Α. Krasnov-Levitine, έγραψε στο «Τραγουδι του άετού»: «Δέν αισθάνθηκα ποτέ και πουθενά περισσότερο ευτυχισμένος πα-

ρὰ στὸ στρατόπεδο (...). Ὁ Θεὸς ἦταν τόσο κοντὰ πρὸς τὸν αἰσθανόμενον διπλά μου καὶ ἐκεῖνη τὴ στιγμή φώναζε: Θεέ μου, κάνε αὐτὴ ἡ ἐποχὴ, ἡ πιὸ εὐτυχισμένη τῆς ζωῆς μου, νὰ διαρκέσῃ ὅσο τὸ δυνατόν περισσότερο (...). Ἔτσι βρήκα τὴν εὐτυχία μου μέσα στὴν δυστυχία, τὴν ἐσωτερικὴ ἐλευθερία μέσα στὴν χειρότερη αἰχμαλωσία».

Τὰ μέλη τῆς μουσικῆς Ἐκκλησίας, εἴτε ζοῦν στὴν Ρωσία, εἴτε στὴν Ρουμανία, δὲν θέλουν νὰ ξέρουν παρὰ ἓνα πρᾶγμα: «Γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς» (Ἄποκ. β' 10).

Εἶναι πάντοτε ἔτοιμοι «πρὸς ἀπολογία» μετὰ πραότητος καὶ φόβου παντὶ τῷ αἰτοῦντι λόγον περὶ τῆς ἐν αὐτοῖς ἐλπίδος» (Α' Πέτρ. γ' 15), εἴτε μπροστὰ στὴν πολιτικὴ παρακολούθησι τῶν κομμουνιστικῶν ἀρχῶν, πρὸς ἀντιπροσωπεύονται σὲ κάθε ἐργοστάσιον ἢ ἱδρυμα ἀπὸ τὸν «προσωπάρχην», πρὸς εἶναι τὸ μάτι τοῦ κόμματος καὶ τῆς μουσικῆς ὑπηρεσίας. Σὲ ὅλες τὶς χώρες τὶς ὑπὸ σοβιετικὴν κηδεμονία, ὅπου ἡ Ἁγία Γραφή χωρὶς νὰ εἶναι ἀπηγορευμένη, ἔχει ἀποσυρθῆ ἀπὸ τὰ βιβλιοπωλεῖα, τὶς βιβλιοθήκας, τὰ Πανεπιστήμια, ἀντικατασταθεῖσα ἀπὸ τὸ «Κεφάλαιον» τοῦ Μάρξ καὶ ἀπὸ τὰ δογματικὰ ἔργα τοῦ Λένιν, οἱ πιστοὶ χρησιμοποιοῦν ἐξ ἴσου τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ, πρὸς ἀντιπροσωπεύει τὸ ἀπαραίτητο ὄργανον τῆς πνευματικῆς τους ἐργασίας, «τὴν μάχαιραν τοῦ πνεύματος» στὴν μάχην τοῦ Εὐαγγελίου, τὴν καθημερινήν τους τροφήν, «μία φωτιὰ» πρὸς καίει, «ἓνα σφυρὶ πρὸς σπάζει τὴν πέτρα».

Σύμφωνα μὲ τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ εἶναι πεπεισμένοι ὅτι πρέπει νὰ ἀνανεώσουν ὀλοκληρωτικᾶς, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, τὴν ἀνίσχυρη φύσιν τοῦ σαρκικοῦ ἀνθρώπου, καὶ νὰ ἐνδυθοῦν τὸν καινὸν ἄνθρωπον μὲ χριστιανικὴ μαχητικότητα, γιὰ νὰ ἔχη τὰ μέσα νὰ ἀντιδράσῃ καὶ ν' ἀντισταθῇ στὶς προσβολὰς τοῦ ἐχθροῦ, κατὰ τὴν περιγραφὴν τοῦ ἀποστόλου Παύλου: «Ἐν ὑπομονῇ

πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις, ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις» (Β' Κορινθ. στ' 4-5).

Ἐνθυμοῦμαι πολὺ καλὰ τὶς σκληρὰς δοκιμασίας, τὶς σχεδὸν ὑπεράνω πάσης περιγραφῆς, πρὸς ὑπέμεινα στὴν Ρουμανία μὲ τοὺς ἀδελφούς μου τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐλπίδος. Διότι στιγματίζοντας τὴν ἀδικίαν καὶ τὴν ἔλθει ἐλευθερίας δοκιμάζαμε θ λ ι ψ ε ι ς, κατηγορῶντας τὰ δόγματα τοῦ προκλητικῶν ἀθεϊσμοῦ, ζούσαμε ἐ ν ἄ ν ἄ γ κ α ι ς, ἐπειδὴ ἀρνούμεθα κάθε εἰδωλολατρεία. Μὴ πειθόμενοι εἰς τὴν μαρξιστικὴν-λενινιστικὴν διδασκαλίαν, περνούσαμε συχνὰ σ τ ε ν ο χ ῶ ρ ι ε ς. Οἰκτεῖροντες τὸν φόβον τοῦ καθεστώτος καὶ τὶς ὀμότητες πρὸς ἡνείχοντο οἱ καταπιεστικὰς ἀρχές, ὑπομέναμε π λ η γ ἔ ς. Μαχόμενοι ὑπὸ τὴν σημαίαν τῆς ἀληθείας, ἐνῶ τὸ ψέμα καὶ ἡ ἐχθρότης κατὰ τοῦ ἔργου τοῦ Θεοῦ ἐπεβάλλοντο ὅλο καὶ περισσότερο, ἐρριπτόμεθα στὶς φ υ λ α κ ἔ ς. Κηρύττοντες στὶς μᾶζας, στὶς ἐκκλησίας, στὶς παράνομες συγκεντρώσεις τὴν ἀνάγκην τῆς ἐσωτερικῆς Χριστοκεντρικῆς ἐπαναστάσεως, φωτίζαμε τὶς ταλαντευόμενες συνειδήσεις αὐτῶν πρὸς διαφορετικὰ θὰ παρεσύροντο στὶς πολιτικὰς ἀ κ α τ α σ τ α σ ί ε ς καὶ τοὺς δείχναμε τὴν ἀνάστασιν διὰ τῆς χάριτος. Δίδοντες σῶμα καὶ ψυχὴν σὲ μία ζωὴ ἱεραποστολικῶν ἀγῶνος γιὰ τὴν ἀναγέννησιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς κοινωνίας, δὲν ἐξαιρούμεθα τῶν κ ὀ π ω ν πρὸς ἀρμόζοντες στοὺς μαχητὰς τοῦ Κυρίου. Ὑποφέροντες ἐξ αἰτίας τῶν μεγάλων κοινωνικῶν ἀδικιῶν, προσπαθοῦσαμε κατὰ τὴν ὥραν τῶν ἀ γ ρ υ π ν ι ῶ ν μᾶς νὰ διαγνώσωμε τὴν ἀρχὴν τοῦ κακοῦ, νὰ καθορίσωμε, νὰ καταγγείλωμε καὶ νὰ ἀποφύγωμε τὴν καταστροφήν. Ζητῶντας ἐκ μέρους τῶν ὁμοίων μᾶς μία ζωὴ ἀγνήν, προσπαθοῦσαμε νὰ διαφυλάξωμε τὴν ἰδικὴν μᾶς χωρὶς ὄνειδος ἐν ν η σ τ ἰ α ι ς, μὲ μία ἄνοδο πνευματικὴν, μὲ

σκοπό νά γίνωμε παραδείγματα ἀπό κάθε ἄποψι.

«Προσέχετε τοὺς ἀνθρώπους» μᾶς ἔλεγε, μᾶς συνεβούλευε ὁ Ἰησοῦς κάθε στιγμή, σέ κάθε ἀδιέξοδο. Αὐτὸ δὲν εἶχε τὴν ἔννοια τοῦ νά ἀποφεύγωμε τὰ ἀνθρώπινα, νά ἀπομονωθοῦμε, νά περάσωμε εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τῆς μισανθρωπίας, θραύοντες μὲ αὐτὴν τὴν δυσπιστία πρὸ τῶν ὑπόπτων ἀτόμων τοὺς ἀδελφικούς δεσμούς μας μὲ τὸν κόσμο. Ἀλλὰ ἔπρεπε νά φυλαγώμεθα ἀπὸ «ῥωρισμένους ἀνθρώπους», ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ γλυστρουῖσαν ἀνάμεσά μας προσπαθώντας ν' ἀλλάξουν «τὴν χάριν τοῦ Κυρίου» σὲ ἀποσύνησι καὶ «ν' ἀρνηθοῦν τὸν μόνον μας διδάσκαλον καὶ Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν» (Ἰούδα 4), ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ ἐκμεταλλεῖται τὴν πολιτικὴ νύκτα ἑνὸς κράτους δεσμίου, ἔσπειραν μὲ εὐκολία τὸ ζιζάνιον τοῦ ἀθεϊστικοῦ ὕλισμου καὶ τῆς «ἠθικῆς τοῦ προλεταριάτου».

Ἡ Ἐκκλησία τῶν κατακομβῶν δὲν εἶναι ἓνα ἀπλὸ παιχνίδι λέξεων, ποὺ ἔχουν καθαγιασθῆ τελευταίως διὰ τῆς «διασποράς» τῆς ἀντικομμουνιστικῆς προπαγάνδας. Δὲν εἶναι οὔτε τὸ ἀμφίβολο φρούτο ῥωρισμένων δυσφημιστῶν ποὺ κατέφυγαν στὴν Δύσι ἢ ὄλων αὐτῶν ποὺ διαδίδοντες ψευδεῖς εἰδήσεις σχετικὰ μὲ τὸ θέμα τῶν «ὑποτιθεμένων θρησκευτικῶν καταδιώξεων» (ἡ φόρμουλα ἀνήκει στὸν μητροπολίτη Νικόδημο) «διακινδυνεύουν καὶ θλάπτουν τὴν εἰρηνικὴ συνύπαρξι». Ἡ Ἐκκλησία τῶν κατακομβῶν εἶναι μία πραγματικότης, παρεγνωρισμένη, περιφρονημένη καὶ ἀμφισβητούμενη μέσα στὸν ἐλεύθερο κόσμο: μία πραγματικότης λυπηρά, ὀχληρά, ποὺ δὲν θλάπτει καθόλου τὴν «εἰρηνικὴ συνύπαρξι», ἀλλὰ τῇ ἀληθείᾳ κατηγορεῖ τὴν δειλία τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας τῆς ἀνέσεως καὶ τῆς συνυπάρξεως, καθὼς καὶ τὰ «παιδιὰ τοῦ φωτός» ποὺ τυλίγονται μέσα στὴν σιωπὴ τῆς αἰσχύνης των.

Ἄς μοῦ ἐπιτραπῆ νά ἐπικαλεσθῶ τοὺς σεβαστοὺς ἐκπροσώπους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν, γιὰ νά μάθωμε ἄπαξ διὰ παντός: Ποῖο εἶναι τὸ μέλος τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ποὺ ὑποφέρει τώρα καὶ γιὰ τὸ ὁποῖο ὅλα τὰ μέλη πρέπει νά ὑποφέρουν; —Ἡ Ἐκκλησία τῶν πιστῶν ποὺ καταδιώκονται ἀπὸ κομμουνιστικὲς κυβερνήσεις ἢ ἢ τρομοκρατικὴ κίνησις ἀπελευθερώσεως τῆς Παλαιστίνης; Καὶ ὅταν ὁ ἀπόστολος Παῦλος προειδοποιεῖ: «μιμνήσκεσθε τῶν δεσμιῶν, ὡς συνδεδεμένοι, τῶν κακουχομένων ὡς καὶ αὐτοὶ ὄντες ἐν σώματι» (Ἐβρ. ιγ' 3), ἀφορᾷ τοὺς αἰχμαλώτους τοῦ λευκοῦ ρατσισμοῦ, τοὺς τρομοκράτας τῆς παγκοσμίου ἐπαναστάσεως καὶ ἐγκληματικῶν ἀντεκδικήσεων, τοὺς «κακουχομένους» διότι ἀνταπέδωσαν κακὸ ἀντὶ κακοῦ ἢ τοὺς ἀδελφούς μας ποὺ εἶναι ἐγκάθειρκοι γιὰ τὴν πίστι τους, ὑπομένουν κακουχίας γιὰ τὴν ἀφοσίωσί τους στὸν Χριστό, ποὺ ἀγαποῦν, εὐλογοῦν καὶ παρακαλοῦν, παρὰ τίς ἀλυσίδες, γι' αὐτοὺς ποὺ τοὺς καταδιώκουν καὶ τοὺς θασανίζουν;

Παραφράζοντας τὸ Εὐαγγέλιο θὰ ἔλεγα, ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Σιωπῆς εἶναι ἓνας θησαυρὸς κρυμμένος μέσα στὰ πεδία τοῦ μίσους, ἓνα μαργαριτάρι μεγάλης ἀξίας ποὺ ἔχουν πετάξει λόγω μὴ κατανοήσεως καὶ ἐνθουσιασμοῦ τῆς ἐλευθέρως Ἐκκλησίας. Ὁ ἡρωϊσμός της, ὄχι κοινός, τὴν πλησιάζει πρὸς τὴν Ἐκκλησία τῶν πρώτων χριστιανικῶν αἰώνων, τῆς ὁποίας τὰ μέλη ὑπέφεραν καὶ πέθαιναν γιὰ τὸν Χριστό. Ἀπὸ αὐτὴ τὴν Ἐκκλησία τῶν δακρύων, ἀπὸ αὐτὸ τὸ στερέωμα, ὅπως ἔγραφε ὁ Βίκτωρ Οὐγκώ, ὅπου τὸ σκότος ἀναμειγνύεται μὲ ἀμυδρὲς λάμπεις φωτός, ἔρχονται συχνὰ μαρτυρίες, ἐκκλήσεις καὶ γράμματα ποὺ κοσμοῦν τὸ ἀλλοιωμένο πρόσωπο ἑνὸς Χριστιανισμοῦ ποὺ ἔχει χάσει τὸν δρόμο του.

Ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ περιοδικὸν «Κατακόμβαι» (No 7 τῆς 15ης Ἀπριλίου 1972), ἢ ἐπιστολῆ-ἀπολογία ποὺ ὁ Χρι-

στιανός V. I. Kozlov άπηύθυνε στις 23 Οκτωβρίου 1970 στους σοβιετικούς ήγγετας Brejniev, Podgorny και Kossyguine. Καταδικασθείς πολλάκις για κλοπή, ληστεία και σύστασι συμμορίας, ό Kozlov είχε την εύκαιρία να συναντήσει τó 1953 σ' ένα από τά πολυάριθμα στρατόπεδα τής άνατολικής Σιθήςρίας ένα πιστό Χριστιανό φυλακισμένο, τόν Nikolai Khrapov, (πού πέρασε πλέον τών 28 έτών φυλακισμένο στα κάτεργα και σε καταναγκαστικά έργα, έξ αιτίας πάντοτε τής πίστεώς του) και πού τó παράδειγμα τής χριστιανικής ζωής του προεκάλεσε τήν ταχεία και μόνιμο μεταστροφή του Kozlov, πού είχε άπομακρυνθή από τόν Θεό. Δέν μπορεί να μεταφέρη κανείς έξ ολοκλήρου τήν άνατρεπτική αύτή έπιστολή πού τιμά τήν Έκκλησία τής Σιωπής. Πρέπει όμως να αναφερθοῦν μερικές γραμμές ώστε «οί έχοντες ωτα άκούειν άκουέτωσαν».

«Η μεταμορφωτική δύναμις του Χριστού και ή δύναμις του Εύαγγελίου», γράφει ό Kozlov, «έχουν δεσμεύσει όχι μόνον τήν καρδιά μου, αλλά και τις καρδιές χιλιάδων όμοίων μου, πού είχαν δηλητηριασθή από τόν άθεϊσμό και τήν άκολασία. Οί φυλακές και τά ρωσικά στρατόπεδα συγκεντρώσεως έχουν γίνει για πολλούς χῶροι πνευματικής άναγεννήσεως και οί ψυχές των συνήνητησαν τόν Χριστό εκεί.

Τό 1953 άπαρνήθηκα πλήρως τó ένοχο παρελθόν μου και τόν κόσμο τής άμαρτίας. Έγινα Χριστιανός. Άλλά υπάρχουν άκόμη χιλιάδες άνθρωποι στις φυλακές και τά στρατόπεδα. Δέν αλλάζουν, διότι αί μέθοδοι άγωγής για τήν ήθική θελίωσι τών κρατουμένων δέν χρειάζονται και δέν τούς κάνουν καλύτερους. Πράγματι όλα πάνε από τó κακό στο χειρότερο, γιατί δέν έχουν άνάγκη άθειςτικής ήθικής. Έχουν άνάγκη του Χριστού. Έάν δέν έμποδίζατε πιστούς Χριστιανούς πού εύρίσκονται άκόμη και σήμερα έγκλειστοι να μιλήσουν για τόν Χριστό σ' αύτό τόν δυστυχισμένο κόσμο, πόσο θά μετεμορφώνετο ή ζωή χιλιάδων άμαρτωλών; Δέν θά είχατε άνάγκη τόσων και τόσων άστυνομικών. Τά χρήματα πού ξοδεύετε για τόν πόλεμο κατά του Θεού θά μπορούσαν να χρησιμοποιηθοῦν καλύτερα, έάν δημοσιεύατε τήν Άγία Γραφή και τó Εύαγγέλιο για τόν Σοβιετικό λαό. Θά συναντούσε κανείς λιγώτερους μέθυσους και κλέπτας, λιγώτερα έγκλήματα. Τά στρατόπεδα θά άδειαζαν και θά μπορούσατε να μετατρέψετε τις φυλακές σε μουσεια τής άνθρωπίνης θηριωδίας και ωμότητος».

SERGIU GROSSU

Μετάφρ. ΜΠ. Ι. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΟΥ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ Κ. Κ. ΔΟΛΟΦΟΝΟΥΣ

Δὲν ἀρμόζει σ' ἓνα ἐπιστημονικὸ χρονόγραφο νὰ δώσῃ τὴν γνώμη του ἐπὶ τῆς ἐκτρώσεως, οὔτε ἀκόμη καὶ ἐπὶ τῆς δολοφονίας. Ἄπὸ ἐπιστημονικῆς ἀπόψεως, εἶμαι ἀνίκανος νὰ ἰδῶ ποῖα φαινόμενα ἐξωτερικά, πού νὰ ἠμποροῦν νὰ παρατηρηθοῦν, διακρίνουν τὸν θάνατο ἐνὸς βραβεῖου Νόμπελ ἀπὸ αὐτὸν ἐνὸς ὁποιοῦδήποτε ἀνωτέρου θηλαστικοῦ, ἀλόγου, πιθήκου, ἢ χοίρου, καὶ θὰ εἶμαι πολὺ εὐτυχῆς, ἐὰν ὑπάρχῃ ἓνα, νὰ ἔλθουν νὰ μοῦ τὸ εἰπουν.

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ὁ κ. Ζὰκ Μονό (Βραβεῖο Νόμπελ Βιολογίας), ἔχει διαφορετικὴ γνώμη. Θέλω νὰ εἰπῶ ὅτι κατ' αὐτὸν ἡ ἐπιστήμη θὰ εἶχε κάτι νὰ μᾶς μάθῃ ἐπὶ τοῦ ἠθικοῦ προβλήματος τῆς ἐκτρώσεως.

«Ἡ ἐκτρωσις δὲν εἶναι παιδοκτονία», ἐδήλωσε ἀπὸ ραδιοφώνου. «Ἐνα ἔμβρυον μερικῶν ἐβδομάδων δὲν εἶναι μία ἀνθρωπικὴ ὑπαρξις. Ἡ ἀνθρωπίνη προσωπικότης ὑφίσταται ἀπὸ τὴν στιγμήν πού σχηματίζεται τὸ κεντρικὸν νευρικὸν σύστημα. Τὸ ἔμβρυον δὲν ἔχει τέτοιο, ἄρα δὲν ἔχει οὔτε συνείδησι. Δὲν εἶναι ἓνα ἄτομον πρὶν ἀπὸ τὸν πέμπτου ἢ ἕκτου μῆνα τῆς κνήσεως. Ἡ ἔλλειψις συνειδήσεως (πού δίνει τὸ ἐπίπεδο ἐγκεφαλογράφημα), καὶ ὅχι ἡ διακοπὴ τῶν παλμῶν τῆς καρδιάς, εἶναι ἀποφασιστικὴ γιὰ τὴν ἀφαίρεσι ἐνὸς ὄργάνου ἀπὸ μία ἀνθρωπίνη ὑπαρξις κλινικῶς νεκρά. Γιὰ ἓνα ἔμβρυον, ἡ ἀπουσία τῆς συνειδήσεως, τὸ κἀνεὶν ἢ μὴ εἶναι μία ἀζωντανὴ ὑπαρξις. Ἔτσι εἶναι τελείως παράλογον νὰ λέμε ὅτι ἓνα ἔμβρυον πρέπει νὰ προστατεύεται ἀπὸ ἓνα νόμον πού χρησιμοποιεῖται γιὰ νὰ προστατεύῃ τὰ ἀνθρώπινα ὄντα».

Ἡ ἀϋπνία τοῦ ἐνοχλητικοῦ.

Νὰ λοιπόν, πού εἶναι σαφές. Τὸ κριτήριον τῆς ἀνθρωπίνης ιδιότητος, κατὰ τὸν κ. Μονό, εἶναι ἡ συνείδησις. Ἐλπίζω ὅτι οἱ κ.κ. δολοφόνου θὰ ἐπωφεληθοῦν ἀπ' αὐτὴν τὴν ἐνδιαφέρουσα κρίσι. Ὅταν θὰ ἔχουν κάποιον πού θὰ θέλουν νὰ ἐκτελέσουν, νὰ φροντίζουν νὰ προβαίνουν στὴν ἐκτέλεσίν του κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὕπνου του, ὅταν ὁ ἐγκεφαλογράφος, κύριος κριτῆς σ' αὐτὴ τὴν περίπτωσι, θὰ καταγράψῃ τὰ κύματα ΔΕΛΤΑ τοῦ βαθέος ὕπνου, μαρτυρῶντας τὴν τελείαν ἀπουσίαν τῆς συνειδήσεως.

Ἐάν γιὰ κακὴ τύχῃ ὁ ἐνοχλητικὸς προσβληθῇ ἀπὸ ἀϋπνία, οἱ κύριοι δολοφόνου ἄς μὴν ἀτελείωζονται, τὸ κριτήριον τοῦ κ. Μονό τοὺς ἐπιτρέπει νὰ λύσουν μὲ εὐπρέπειαν αὐτὴν τὴν μικρὴν δυσκολίαν. Δὲν θὰ ἔχουν παρὰ ν' ἀρχίσουν νὰ καταφέρουν δυνατὰ γρονθοκοπήματα στὸ κεφάλιν του, τόσο δυνατὰ ὥστε νὰ χάσῃ τὶς αἰσθήσεις του. Γνωρίζω καλὰ ὅτι ἡ πράξις αὐτὴ εἶναι ἓνα πταῖσμα πού καταδικάζεται ἀπὸ τὸν νόμον, ἀλλὰ γι' αὐτὸ δὲν θὰ ψάξουν καὶ πολὺ στὸ δικαστήριον. Τὸ οὐσιώδες εἶναι ὅτι τὸ ὑποψήφιον θῦμα εἶναι χωρὶς συνείδησι. Ἄπ' αὐτὴ τὴν στιγμήν δὲν θὰ εἶχε πλέον τὴν δυνατότητα νὰ θεωρηθῇ ἄν μία ἀνθρωπίνη ὑπαρξις, κατὰ τὸ κριτήριον τοῦ κ. Μονό, μποροῦν λοιπόν νὰ τὸ σκοτώσουν χωρὶς νὰ ἔχουν τύψεις. «Ἄλλὰ, κ. Πρόεδρε, κοιμόταν βαρεῖά!» Ἴδού, τί θὰ εἶναι ἀρετὸν ν' ἀπαντήσετε ὅταν θὰ σᾶς ρωτήσουν γιὰ «τὸν πρόωγον θάνατον» τοῦ Θεοῦ σας, πού θὰ κληρονομήσετε.

Θὰ μοῦ χρωστοῦν εὐγνωμοσύνη, ἐλπίζω, ἂν προσπαθῆσω νὰ ἐλέγξω μερικὰ

σοφίσματα πού άντέταξε σ' αὐτήν τήν ἀτράνταχτη θεωρία ἕνας φίλος μου, δύσθυμο πνεῦμα, πού τόν φθείρουν οἱ ἔνδοιασμοὶ καί πού οἱ πλέον σαφεῖς κανόνες δέν τόν ἱκανοποιοῦν.

«Ἄλλά, μοῦ εἶπε, δέν εἶναι καθόλου τὸ ἴδιο. Ἐνας κομμισμένος, καί ἀκόμη ἕνας ἄνθρωπος σέ κώμα, εἶναι ἕνας ἄνθρωπος, ἀφοῦ κάποτε θά ξυπνήσει, ἔάν τόν ἀφήσετε. Ἔτσι τότε θά ἔχη ἕνα ἐγκεφαλογράφημα τελείως φυσιολογικό, ἀνθρώπινο. Ἐάν ὁμως τόν σκοτώσετε, σκοτώνετε ἕναν ἄνθρωπο, καί ἡ πράξις σας εἶναι δολοφονία».

Γιὰ νὰ σεβαστῶ τίς προκαταλήψεις τοῦ συνομιλητοῦ μου, θέλησα ν' ἀναγνωρίσω ὅτι πράγματι ἔτσι ἔκριναν πρὶν ἀπὸ λίγο καί μάλιστα ἀπὸ πάντα.

«Μοῦ λέτε ὅτι ἀρκεῖ νὰ περιμένουμε λίγο. Ἐ! καί με τὸ ἔμβροτο τὸ ἴδιο συμβαίνει, ἔάν ὅπως λέτε τὸ ἀφήσουν ἥσυχο! Εἶδαμε κώματα νὰ διαρκοῦν δύο χρόνια, σχεδὸν τρεῖς φορές περισσότερο ἀπὸ μία κήσι. Ἄφοῦ λοιπὸν μποροῦν νὰ σκοτώνουν ἕνα ἔμβροτο πού θ' ἀποκτήσει συνείδησι ἔπειτα ἀπὸ μερικὸς μῆνες, τόσο περισσότερο εἶναι λογικό, ὅτι ἔχουν δικαίωμα νὰ σκοτώνουν ἕναν ἄνθρωπο σέ κωματώδη κατάστασι πού ὁ Θεὸς ξέρει πότε θά συνέλθῃ, ἂν ποτὲ συνέλθῃ. Διότι, γνωρίζετε πολὺ καλά, ὅτι μερικὰ κώματα εἶναι ἀθεράτευτα.

Σκέπτομαι ἀκόμη, συνέχισα, ὅτι τὸ ἠλεκτροεγκεφαλικὸ κριτήριον τοῦ κ. Μονὸ εἶναι περισσότερο φιλελεύθερο ἀπὸ ὅ,τι τὸ ἀντελήφθησαν στὴν ἀρχή. Διότι ὁ πρῶτος τυχὼν πίθηκος ἔχει ἀκριβῶς τὸ ἴδιο ἐγκεφαλογράφημα μετὸν ἄνθρωπο. Εἶναι τελείως ἀδύνατο, ἔάν βλέπωμε μόνον τὴν κίνησι τῶν βελονῶν τοῦ ἠλεκτροεγκεφαλογράφου καί τὸ διάγραμμά τους ἐπάνω στὴν ταινία τοῦ χάρτου πού ξετυλίγεται, νὰ εἰποῦμε, ἔάν τὸ κρανίον, ὅπου εἶναι στερεωμένα τὰ ἠλεκτρόδια, εἶναι τὸ κρανίον ἑνὸς οὐρακουτάγκου, ἢ τὸ δικό σας, ἢ ἀκόμη τοῦ κ. Μονὸ.

Ναὶ ἢ ὄχι, συνέχισα, ἔχετε τὸ δικαίωμα νὰ σκοτώσετε ἕναν οὐρακουτάγκο πού σὰς ἐνοχλεῖ; Ναὶ ἢ ὄχι, εἶναι ὁ ἐγκεφαλογράφος τὸ κριτήριον τῆς συνειδήσεως; Ναὶ ἢ ὄχι, εἶναι τὸ ἐγκεφαλογράφημα τοῦ θείου

σας πού θά κληρονομήσετε τὸ ἴδιο μ' αὐτὸ τοῦ πρώτου τυχόντος οὐρακουτάγκου; Λοιπὸν, ἄφησε τῆς κουβέντες, εἶπα στὸ φίλο μου, καί τρέξτε γρήγορα νὰ δολοφονήσης τὸ θεῖο σου, ὁ κ. Μονὸ σίγουρα θ' ἄλθῃ στὴ δίκη σου σὰν μάρτυς, καί θά μοιρασθοῦμε τὴν κληρονομία! Μοῦ τὸ χρωστᾶς αὐτό».

Συνεχίζαμε τὴ συζήτησι, ἀλλὰ τὸ πρόβλημα τοῦ θείου ἀκόμη ἐκκρεμεῖ. Ὁ φίλος μου πού εἶναι, τὸ ἔχω ἤδη εἰπῆ, μία ψυχὴ γεμάτη ἀμφιβολίες, με βεβαιώνει ὅτι καί οἱ κάτοχοι τοῦ βραβείου Νόμπελ μποροῦν κάποτε νὰ λένε ἀνοησίες. Φθάνει μάλιστα νὰ βεβαιώνη ὅτι ὁ ρόλος τοῦ βραβείου Νόμπελ εἶναι νὰ ἐπιτρέπη στοὺς ἐπιστήμονας πού ἐστεφθήσαν μ' αὐτὸ νὰ λένε ἀνοησίες ἀτιμωρητί, ἐνῶ ἕνας κοινὸς ἐπιστήμων πού θέλει νὰ διατηρήσῃ τὸν σεβασμὸ τῶν συναδέλφων του ὀφείλει νὰ συμμορφώνεται στοὺς πρὸ αὐστηροῦς κανόνες τῆς ἐπιστημονικῆς μεθόδου, τίποτε νὰ μὴν προτείνῃ ἐκτὸς ἀπ' αὐτὸ πού μπορεῖ νὰ ἐλεγχθῆ, νὰ μὴν ἀντιφάσκη στὸν ἑαυτὸ του, νὰ μὴν ἐκστομίζη προφανεῖς ἀναλήθειες.

Ἐνῶ, τὸ βραβεῖο Νόμπελ διαθέτει ἀκαταμάχητη καί ἀδιάσειστη ἀπόδειξι τοῦ ἐπιστημονικοῦ του κύρους. Τὸ δίπλωμά του εἶναι ἀκατάλυτο: ἔκανε μία ἐνδιαφέρουσα ἀνακάλυψι, αὐτὸ ἐγράφη καί ἐπεκυρώθη, ὁ βασιλεὺς τῆς Σουηδίας τὸ ἐπεβεβαίωσε μετ' τὴ χειρονομία του.

Ἐν τούτοις, βρίσκω ὅτι ὁ κ. Μονὸ ἐκμεταλλεύεται μετ' συστολή τὸ ἠλεκτροεγκεφαλογραφικὸν τοῦ κριτήριου. Ἐάν τὸ ἠλεκτροεγκεφαλογράφημα καθορίξῃ τὴν ἀνθρωπίνην ἰδιότητα, δέν μποροῦμε πλέον νὰ σκοτώνουμε κανένα ἐνήλικον ἀνώτερον θηλαστικὸν καί θά πρέπει νὰ διαγράψωμε τὸ μπιφτέκι. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀρνητικὴ πλευρά. Ἐξ ἄλλου ὁμως, θά μπορούμε ν' ἀπαλλασσώμεθα ἀπὸ τὰ παιδιά μέχρι μῆς ἀρκετὰ προχωρημένης ἡλικίας, ἀφοῦ οἱ διαφοροποιήσεις ἠλεκτροεγκεφαλογραφικῆς ἐγγραφῆς τοῦ ἐνηλίκου (μετὰ κίματα ἄλφα, δέλτα καί θῆτα) δέν ἀποκαθίστανται στὴν ὀριστικὴν τους μορφήν παρὰ ἀργὰ καί, ὅπως ὑπογραμμίζει ὁ καθηγητὴς Rimbaud στὴν «Ἐπιτομή τῆς

Νευρολογίας» του⁽¹⁾, δὲν παίρνουν τὴν χαρακτηριστικὴ τους μορφή παρὰ λίγο πρὶν ἀπὸ τὴν ἐμφάνισι τῆς ἡθῆς. Μὲ λίγα λόγια, οἱ προτάσεις τοῦ κ. Μονὸ ἐγκαινιάζουσι μία περίοδο πλήρη ὑποσχέσεων γιὰ τοὺς θεωρητικούς τῆς ἐγκληματολογίας, καὶ ἴσως ὄχι μόνο γιὰ τοὺς θεωρητικούς.

Τοῦλάχιστον, ἐὰν τὶς παίρνουν στὰ σοβαρά, πρᾶγμα ποῦ δὲν φαίνεται νὰ συμβαίνει, κυρίως ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἐπιστήμονας.

«Ἄκουσα τὴν δήλωσι τοῦ κ. Μονό», εἶπε π.χ. ὁ καθηγητὴς Lejeune ποῦ διδάσκει τὴν θεμελιώδη γενετικὴν στὸ Πανεπιστήμιον τῶν Παρισίων. «Ἀπογοητεύθηκα γιὰ λόγους ἐπιστημονικούς. Βεβαιώνει ὅτι δὲν ὑπάρχει κεντρικὸ νευρικὸ σύστημα πρὶν ἀπὸ τὸν πέμπτου μῆνα τῆς κνήσεως. Εἶναι ἀναμφιβόλως ἓνα σφάλμα ἐκ μέρους του. Οἱ φοιτητὰι τοῦ δευτέρου ἔτους τῆς ἰατρικῆς διδάσκονται ὅτι τὸ κεντρικὸ νευρικὸ σύστημα λαμβάνει τὴν τελικὴν του θέσι κατὰ τὸν δεύτερον μῆνα...».

Καὶ αὐτὸ μὲ κάνει νὰ σκεφθῶ τὸ γράμμα ποῦ ἔλαβα ἀπὸ ἓναν ὑλιστὴ φοιτητὴ τῆς ἰατρικῆς ποῦ δὲν πιστεύει στὴν ὑπαρξὶ τῆς ψυχῆς. «Εἶναι μία ἄχρηστη ὑπόθεσις· ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἓνα ζῶον λίγο περισσότερο ἀνεπτυγμένον, ἀλλὰ τίποτε περισσότερον... Ἡ ζωὴ εἶναι μία γιγαντιαία χημικὴ ἀντίδρασις». Καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὴν ψυχὴν στὸ ἔμβρυον: «ἓνα ὥριο συναντᾷ ἓνα σπερματοζῶαρον, καὶ τὸ "Ἅγιον Πνεῦμα φουσᾷ ἐπάνω γιὰ ν' ἀποθέσῃ τὴν ψυχὴν; Καὶ ἂν τὸ γονιμοποιημένον ὥριο δίνῃ δίδυμα, ἐμπρὸς γρήγορα νὰ προσθέσωμε μία ἀκόμη ψυχὴ;»

Ἄγατητέ κύριε, χωρὶς νὰ λεπτολογήσω τὴ σκέψι σας, ἀναρωτιέμαι ἀπὸ ποῦ πήρατε αὐτὴν τὴν ἰδέαν, ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι μία ἐπιστημονικὴ ὑπόθεσις. Γιὰ νὰ εἶναι ἐπιστημονικὴ μία ὑπόθεσις πρέπει νὰ εἶναι δυνατὸν ν' ἀποδειχθῇ πειραματικῶς· δὲν ὑπάρχει ἄρα ἐπιστημονικὴ ὑπόθεσις, παρὰ ἂν ἔχη σχέσι μὲ τὴν ὕλη τοῦ πειράματος. Αὐτὸ εἶναι ἔξω ἀξίωμα. Ἐὰν μία ὑπόθεσις δὲν μπο-

ρῆ νὰ ἐρευνηθῆ, δὲν εἶναι ἐπιστημονικὴ. Καὶ ἐὰν δὲν ἔχη σχέσι μὲ τὴν πειραματικὴ ὕλη, δὲν μπορεῖ νὰ ἐρευνηθῆ. Εἶναι αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ ὁποῖον ὁ R. P. Dubarle ἐξέφρασε μὲ τὸν περίφημον λόγον του: «Ἡ ἐπιστημονικὴ προσπάθεια ἀπὸ τὴ φύσι τῆς στηρίζεται στὸ πειραματικὸ ὕλικόν». Ἐὰν μπορούσατε νὰ βρῆτε τὴν ψυχὴ κάτω ἀπὸ τὸ νυστέρι σας, ὅπως ἔλεγε ὁ Claude Bernard ἂν δὲν κάνω λάθος, δὲν θὰ ἦταν ἡ ψυχὴ.

Τὸ σφυρὶ ἐπάνω στὸ δάκτυλον.

Ἄφου τὸ δεχθούμε αὐτὸ ἄπαξ διὰ παντός, στὴν περίπτωσι ποῦ θὰ δοκιμάζατε νὰ διαμαρτυρηθῆτε ὅτι, ἀφου δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἀποδειχθῆ ἡ ὑπαρξις τῆς ψυχῆς, δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ τὴν ὑποθέτωμε, θὰ σᾶς ἀνέφερα ἀμέσως δύο ἢ τρεῖς ὑποθέσεις ἀπολύτως ἀναπόδεικτες καὶ τίς ὁποῖες ἐν τούτοις πιστεύετε μὲ πείσμα. Π.χ. ὅτι, ὅταν σᾶς χτυπήσω μὲ τὸ σφυρὶ στὸ δάκτυλον, αὐτὸ θὰ σᾶς πονέσῃ. Δὲν ὑπάρχει, καὶ δὲν θὰ ἦταν δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ ἀπόδειξις τοῦ ὑποτιθεμένου πόνου σας. Αὐτὸ ποῦ μπορεῖ νὰ διαπιστωθῆ εἶναι ὅτι φωνάζετε «ἄχ!» κουνώντας τὸ δάκτυλον. Ἄλλὰ τίποτε δὲν εἶναι περισσότερον εὐκόλον ἀπὸ τὸ νὰ προγραμματίσετε ἓναν ρυθμιστὴν ποῦ θὰ φωνάζῃ «ἄχ!» καὶ θὰ κουνᾷ ὁ,τιδήποτε ὅταν τὸν χτυπάτε μὲ τὸ σφυρὶ⁽²⁾.

Οἱ ἐπιστημονικὲς ὑποθέσεις εἶναι λογικὰ σχήματα ποῦ ἐπιτρέπουν προσωρινῶς τὴ συνέχισι μιᾶς ἐρεύνης. Καί, ἐὰν δὲν συμφωνῆτε, ἔχετε τὴν καλωσύνη, σᾶς παρακαλῶ, νὰ βάλετε τὸ δάκτυλό σας ἐκεῖ, καὶ ἐπιτρέψατέ μου νὰ τὸ χτυπήσω λίγο μὲ τὸ σφυρὶ μου.

ΑΙΜἘ MICHEL

Μετάφρ. Π. ΦΙΛΙΟΥ

(2) Πρέπει ἐπ' αὐτοῦ ν' ἀναφέρωμε τὰ βασικὰ ἔργα: A. M. Turing: «Computing Machinery and Intelligenè», Mind, 1950, Léon Brillouin: «Vie, matière et observation», Paris, 1959, Eccles: «Brain and Conscious experience», New York, 1966, Eccles: «Facing reality», New York, 1970.

(1) L. Rimbaud: «Précis de neurologie», Paris, 1957.

ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ

ΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΚΑΙ Η ΒΙΟΠΑΛΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ

Πρέπει να προχωρήσωμεν σήμερα εις την αντιμετώπισιν του μεγάλου προβλήματος εις τὰς ἡμέρας μας, πού λέγεται επαγγελματικὸς προσανατολισμὸς. Πᾶσα ὁμῶς προσπάθεια λύσεως ἐνὸς προβλήματος τοσαύτης κοινωνικῆς σπουδαιότητος θὰ εἶναι ματαία καὶ ἀνεδαφική, ἂν δὲν ἀντιμετωπισθῇ καταλλήλως, σὺν τοῖς ἄλλοις, καὶ τὸ συναφὲς θέμα τῆς ἐργασίας ὑπὸ τὴν γενικὴν τοῦ ὄρου ἔννοιαν καὶ δὴ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς ἐργασίας ὡς πανανθρώπινου αἰτήματος καὶ ὡς βιολογικῆς ἀνάγκης, ἢ μὴ πλήρωσις τῆς ὁποίας ὀδηγεῖ εἰς τὸν μαρασμὸν καὶ τὸν θάνατον. Ἦδη εἰς τὸν Καταστατικὸν Χάρτην τοῦ Ἀτλαντικοῦ, ἐνῶ ἀκόμη διήρκει ὁ δεῦτερος παγκόσμιος πόλεμος, διεκηρύσσετο ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ δοθῇ ἐργασία εἰς τὸν καθένα, διὰ νὰ ὑπάρχη ἓνα minimum — τοῦλάχιστον — τροφῆς, κατοικίας, ἐνδυμασίας, δι' ὅλους ἀνεξαιρέτως τοὺς ἀνθρώπους. Δικαίως ἐθεωρήθη, ὅτι ἓνας κόσμος ἐργασίας εἶναι κόσμος εἰρήνης, αἱ δὲ ἔννοιαι ἐλευθερία, δίκαιον, ἠθική, θρησκεία, ἀγωγή, ἐργασία, τιμὴ, μισθός, ἔχουν παγκόσμιον χαρακτῆρα. Δὲν εἶναι ἐπιτετραμμένον, νὰ ἀφίγη ἢ κοινωνία τοὺς νέους ἄνευ ἐργασίας καὶ νὰ δημιουργῇ συγκρούσεις εἰς τὴν ψυχὴν των, αἱ ὁποῖαι δυσχεραίνουν τὴν ἐξέλιξιν τοῦ ψυχικοῦ των κόσμου. Οὕτε εἶναι ἐπιτετραμμένον νὰ περιβάλλη μετ' αὐτάς συνθήκας τὴν ἐργασίαν, ὥστε νὰ θίγεται ἡ ἐλευθερία, ἡ ἀξιοπρέπεια καὶ ἡ ψυχικὴ καλλιέργεια τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν ἀνθρώπον διὰ τὸ μέγα πρόβλημα τῆς ἐργασίας, ἀποβαίνει μεγίστη κοινωνικὴ, ἐποικοδομητικὴ δύναμις.

Οὕτω πρέπει πάντοτε νὰ ἔχωμεν κατὰ

νοῦν τὴν ἐργασίαν ὡς πανανθρώπινον αἶτημα.

***

Εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς παρίσταται ἀνάγκη νὰ τονισθῇ, πόσον καὶ εἰς τὸ θέμα τοῦτο ἡ μηχανοκρατικὴ ἀντίληψις τῆς ζωῆς ὀδήγησεν εἰς ἐφαρμογὰς, αἱ ὁποῖαι ὄχι μόνον δὲν ἐβοήθησαν τὸν ἀνθρώπον εἰς τὴν ἐπίλυσιν τοῦ γενικοῦ προβλήματος τῆς εὐημερίας καὶ τῆς ψυχικῆς ὑγείας, ἀλλὰ καὶ προσέδεσαν τοῦτον εἰς τὸν ἐπαχθῆ «νόμον» τοῦ ἀπεριορίστου πολλαπλασιασμοῦ καὶ τῆς «ἐκλεπτύνσεως» τῶν ὑλικῶν ἀναγκῶν. Εἰς τοιαύτην θεώρησιν, ὡς εἶναι εὐλογον, οὐδεὶς γίνεται λόγος περὶ ἱκανοποίησεως καὶ τῶν ψυχικῶν ἀναγκῶν διὰ τῆς ἐργασίας, περὶ κοινωνικῆς ἀποστολῆς τῆς ἐργασίας, περὶ τῆς ἐργασίας, τέλος, ὡς μέσου ἀννυψώσεως καὶ βελτιώσεως τοῦ ἐπιπέδου τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου.

Πρέπει ἐπίσης εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς νὰ σημειωθῇ, ὅτι σπουδαίαν ὄντως διαπραγματευσιν τοῦ θέματος τῆς ἐργασίας, εὐρίσκομεν εἰς τὸ βιβλίον «Πρὸς ἓνα χριστιανικὸν πολιτισμὸν», ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Ἀλεξάνδρου Τσιριντάνη καὶ εἰς τὸ κεφάλαιον: «Ἡ χριστιανικὴ θεωρία τῆς ἐργασίας». Μεταφέρονται ἐδῶ, ὅπως ἔχουν, περικοπαί τινες, αἱ ὁποῖαι θὰ βοηθήσουν εἰς τὴν διατύπωσιν συμπεράσματος, χρησίμου εἰς τὸν ἀσχολούμενον μετ' αὐτὸ θέμα τοῦ επαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ:

«Πρώτη πρότασις ἀπὸ τὴν ὁποίαν ὀρμᾶται ἡ χριστιανικὴ θεωρία τῆς ἐργασίας

εἶναι ἡ ἐργασία ὡς ἀποστολή. Ἐντεῦθεν καὶ ἰδεῶδες χριστιανικὸν δὲν εἶναι ἡ κατάργησις τῆς ἐργασίας, ἀλλὰ ἡ κατάργησις τῆς βιοπάλης. Ἡ χριστιανικὴ λύτρωσις ἀπὸ τῆς πτώσεως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἔχει ὡς λαμπρὰν ἐκδήλωσιν τῆς τῆν ἐξύψωσιν ἀπὸ τῆς βιοπάλης εἰς τὴν ἀποστολήν.

»Πράγματι ἡ κατάργησις τοῦ ἄγχους τῆς βιοπάλης, ἡ ἐν ἐλευθερίᾳ ἐξασφάλισις τῶν πρὸς συντήρησιν, ἀφίνει ἀνοικτὸν τὸν δρόμον διὰ τὴν ἐξύψωσιν τῆς ἐργασίας, ἡ ὁποία θὰ δώσῃ εἰς τὸ ἄτομον τὴν ἀναμενομένην ἱκανοποίησιν ἐκ τῆς συμβολῆς του εἰς τὸ κοινὸν ἀγαθόν.

»Καὶ σήμερον ἄλλωστε ἡ ἐργασία δὲν εἶναι πάντοτε βιοπάλη. Ὅλοι γνωρίζομεν ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐργάζονται πέραν ἀπὸ τὴν ἀνάγκην τοῦ φαγητοῦ. Ἡ ἐργασία εἶναι φυσιολογικὴ ἀνάγκη διὰ τὸν ἄνθρωπον. Ἡ ἀναγκαστικὴ ἀργία εἶναι ποιητὴ φοβερά, ἔστω καὶ ἂν συνοδεύεται μὲ ἐξασφάλισιν τῆς διατροφῆς.

»Ἡ θεώρησις τῆς ἐργασίας, ὅθεν, ὡς ἀποστολῆς καὶ ὡς βιολογικῆς ἀνάγκης, εἶναι βασικαί, καὶ εἰς τὴν ἔλλειψιν τῆς τοιαύτης θεωρήσεως πρέπει νὰ ἀποδοθῇ καὶ ἡ καταστρεπτικὴ ἀποτυχία τοῦ σχήματος τῆς μηχανιστικῆς οἰκονομίας μὲ τὴν *apogalité*, τὴν ἔλλειψιν ἠθικῆς βάσεως τοῦ σχήματος, τοῦ καθορίζοντος τὴν σχέσιν μεταξὺ ὑποκειμένου-ἐργάτου καὶ ἐργασίας. Ἡ λύσις εἶναι ἀλλαγὴ βάσεως εἰς τὴν σκέψιν μας. Ἄντὶ τῆς ἐργασίας ἐμπόρευμα, θὰ ἔχωμεν: Ἐργάτης=ἄνθρωπος, ἐργασία=συμβολὴ τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος εἰς τὴν παραγωγὴν τῶν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν». Αὐτὰ ἀποτελοῦν οὐσιώδεις καὶ κεντρικὰς γραμμὰς διὰ τὸν προσανατολισμὸν τῶν νέων, ὅπως ἄλλωστε καὶ ὁλόκληρον τὸ βιβλίον τοῦ καθηγητοῦ.

«Μία χριστιανικὴ θεωρία διὰ τὴν ἐργασίαν σήμερον, γράφει καὶ ὁ Robert Calhoun, ἠμπορεῖ νὰ ἀρχίσῃ ἀπὸ τὴν ἐπιβεβαίωσιν ὅτι ἕνα βασικὸν αἴτημα δι' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους εἶναι ἡ ἐργασία. Δι' αὐτῆς οἱ ἄνθρωποι εὐρίσκουν ἱκανοποίησιν. Δι' αὐτῆς συντηροῦνται. Ἡ ἐργασία σχηματίζει τὴν βάσιν τοῦ ἐπαγγέλμα-

τος. Διότι ἀποτελεῖ ἕνα σταθερὸν καὶ παγκόσμιον αἴτημα καὶ ἐνσαρκώνει μίαν γενικὴν κλῆσιν πρὸς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Πρέπει νὰ εἶναι ἐργασία πού τὴν αἰσθανόμεθα ὡς ἀνάγκην, πού ζητεῖ πλήρη ἀφιέρωσιν τῶν καλυτέρων δυνατοτήτων τοῦ ἀνθρώπου. Ἀκόμη πρέπει νὰ εἶναι ἐποικοδομητικὴ εἰς τὴν κοινὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων, ὅπουδήποτε καὶ ἂν εὐρίσκωνται. Ἡ ἐπικράτησις μιᾶς τοιαύτης ἐργασίας, θὰ ἠδύνατο νὰ ἀναδημιουργήσῃ τὸν κόσμον. Κατευθύνσεις, κυβερνώμεναι ὑπὸ τοιοῦτων ἀρχῶν καὶ τιθέμεναι εἰς τὸ γενικὸν σχέδιον τῆς δημιουργίας καὶ τῆς λυτρωτικῆς σκοπιμότητος θὰ ἠδύνατο συνεχῶς νὰ συντελοῦν εἰς τὴν περιστολὴν τῶν ἐγωϊστικῶν ἀνταγωνισμῶν. Βιομηχανικαὶ καὶ ἐμπορικαὶ σταδιοδρομίαι πού θὰ ἠκολούθουν αὐτὴν τὴν τακτικὴν θὰ ἠδύνατο νὰ ἀσκήσουν μίαν πίεσιν ἐναντίον τῆς ἀνθρωπίνης ἐκμεταλλεύσεως, τοῦ μονοτονίου μόχθου, τῆς ὀργανωμένης ἀπάτης καὶ τῶν ἄκρων τοῦ πλοῦτου καὶ τῆς πτωχείας. Ἐργάται τῆς Ἐκκλησίας θὰ ἠδύνατο νὰ ἐργασθῶν διὰ μίαν ἠνωμένην καὶ ἰσχυρὰν Ἐκκλησίαν. Διδάσκαλοι καὶ μαθηταὶ θὰ ἠδύνατο νὰ βαδίσουν ἐπὶ τοῦ σταθεροῦ θεμελίου τῆς τιμίας γνώσεως ἐλευθερωμένοι ἀπὸ τὴν προσποίησιν. Τοιοῦτοι ἄνδρες καὶ γυναῖκες διὰ τῆς ἐργασίας των θὰ διεσάλπιζον τὸ μήνυμα τῆς ἐλπίδος».

Ὅλη αὐτὴ ἡ ἀναδρομὴ εἰς τὴν γενικὴν θεωρίαν τῆς ἐργασίας ἔγινε διὰ νὰ καταδειχθῇ εἰς τὸν ἀσχολούμενον μὲ τὸ θέμα τοῦ ἐπαγγελματικῆς προσανατολισμοῦ τὸ σημεῖον, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἀποτελέσῃ τὴν ἀφετηρίαν κάθε προσπαθείας προσανατολισμοῦ. Θὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν βεβαίως καὶ ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ ἄλλοι παράγοντες, τῶν ἱκανοτήτων, τῶν ἐφέσεων, τῶν κοινωνικῶν συνθηκῶν, τῶν ψυχολογικῶν ὁρων, κ.λ.π. οἵτινες θὰ συμβάλουν εἰς τὸν ὁρθὸν προσανατολισμὸν. Ἀποτελεῖ ὅμως προϋπόθεσιν τοῦ τοιοῦτου ὁρθοῦ προσανατολισμοῦ ἡ ἀντιμετώπισις τῆς ἐργασίας ὑπὸ τὴν ὡς ἄνω ἐκτεθεῖσαν ἄποψιν καὶ τοῦτο διὰ τὸν ἐξῆς βασικὸν λόγον. Ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ τοιαύτη ἀντιμετώπισις διασπᾷ τὴν «ἐξάρτησιν» τοῦ

υποκειμένου από την έννοια της εργασίας ως καταδίκης, ως θιοπάλης, αφ' ετέρου δὲ τὸ συμφιλιώνει μὲ τὴν έννοια της εργασίας ως κοινωνικοῦ λειτουργήματος. Τὸ ἐπάγγελμα, τονίζει ὁ Calhoun, εἶναι μία ἀποστολή. Ἡ πλήρης εὐεξία τῆς ἀνθρωπότητος ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν παγκόσμιον παραδοχὴν τῆς εὐθύνης ὡς πρὸς τὸ ἔργον ἑνὸς ἐκάστου ἀνθρώπου. Τοιοῦτοτρόπως δημιουργοῦνται αἱ προϋποθέσεις μιᾶς οὐσιαστικῆς συμβολῆς τοῦ υποκειμένου-προσωπικότητος, ὄχι μόνον εἰς τὴν παραγωγὴν τῶν οικονομικῶν ἀγαθῶν, ἀλλὰ καὶ γενικώτερον εἰς τὴν καθόλου πρῶδον τοῦ

συνόλου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ζῆ καὶ κινεῖται.

Τὸ συναίσθημα τῆς ἀποστολῆς εἰς τὸ προσωπικὸν ἔργον καθενὸς ἀνθρώπου, καὶ μάλιστα τοῦ νέου, θὰ δώσῃ μίαν καινούργιαν ἔμπνευσιν καὶ ὄθησιν εἰς τὴν λύσιν τοῦ σπουδαιοτάτου προβλήματος τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ. Ὁ Ἕλληνας νέος, ἢ Ἕλληνες νέα, ποὺ θὰ αἰσθανθοῦν, ὅτι κάτι μεγάλο ἔχουν νὰ κάμουν εἰς τὴν ζωὴν των, θὰ λύσουν τὸ πρόβλημα τοῦτο κατὰ τὸν καλύτερον τρόπον.

Οἱ Ἕλληνες γονεῖς καλοῦνται νὰ βοηθήσουν εἰς αὐτὸ τὸ μέγα βῆμα τῆς νεότητος.

A. A. A.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΣΚΑΛΟΠΑΤΙ

Τοῦ Paul Tournier

γιὰ τὴν ἐπίσκεψί του στὴν Ἑλλάδα

—«Οὐκέτι γυῖα δύναται φέρειν με!»
 ..... Ἄλκμάν
 Λοιπὸν!, Καὶ τί μ' αὐτό...
 Κι' ἂν δὲ βαστοῦν τὰ γόνατά σου;
 Δὲ ζῆς στὰ 620, καὶ πλέον πρὸ Χριστοῦ
 κι' οὔτε Ἄλκμάν... περιδεὴς πρὸ τοῦ
 θανάτου
 εἶναι τ' ὄνομά σου!...
 Στέφανο σὲ φωνάζουσε ἐσένα
 πῶς νὰ φοβᾶσαι!...
 Πέτρα τὴν πέτρα, σίδερο μ' ἄρμους
 πτώση στὴν πτώση..., κι' ἄνοδος,
 ἔχτισες τὸ δικό σου ἀπόρρητο τὸ
 κάστρο!...
 Ἡ σημαία ν' ἀνεμίζει τοῦ Σταυροῦ
 πᾶν ἀπὸ αἵματα, καὶ λείψανα Ἁγίων!...
 Φῶς καὶ φωτιά, ποὺ καίει τὰ παληὰ
 κείνους τοὺς κόσμους τῶν μαύρων
 Βρυκολάκων!...

Λοιπὸν... Καὶ τί μ' αὐτό
 κι' ἂν δὲ βαστοῦν τὰ γόνατά σου
 ἀφοῦ τὸ μῆνυμα τοῦ Παύλου
 ποὺ κατάργησε τὸ χρόνο
 ἔφτασε μέσα στὴν καρδιά σου!...
 Νύχτα... Ποὺ γέμισε ἀστέρια,
 κι' ὁ γλυκὸς ἦχος τῶν Ἀγγέλων
 κῦμα ἀπαλό... ἀφοῦ ἐγύρισε κοντὰ
 σου!...

Λοιπὸν, καὶ τί μ' αὐτό
 κι' ἂν δὲ βαστοῦν ἀπὸ τὰ γερατειὰ
 τὰ γόνατά σου...
 ἀφοῦ τὸ ξέρεις πλέον, τὸ πιστεύεις
 γιὰ ποῦ τραβοῦν τ' ἀποδημητικὰ
 πουλιά,
 κι' ἡ ποθητὴ πατρίδα
 ἀστράφτει στὴ ματιὰ σου!...

ΝΙΚΟΣ Β. ΚΑΜΒΥΣΗΣ

Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΩΝ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ

Γιατί πρέπει οι Χριστιανοί να καταπιαστούν με τα προβλήματα της καταχρήσεως των ναρκωτικών περισσότερο από τον φιλοτελισμό ή την έκτροφη μικρών τρωκτικών hamsters; Υπάρχουν τρεις κύριοι λόγοι. Η αγάπη ή φροντίδα για τους άλλους ανθρώπους, είναι το κεντρικό κίνητρο της χριστιανικής ανθρώπινης σχέσεως. Το σύνθημα της ιατρικής μας σχολής είναι *Humani nihil alienum puto* (τίποτε το ανθρώπινο δεν θεωρώ ξένο πρὸς τὸν ἑαυτό μου), συνεπῶς ὑπάρχει συμφωνία ὡς πρὸς τὴν ἀνάγκη γιὰ ἀνθρώπινη φροντίδα. Προσθέσατε σ' αὐτὸ «χάριν τοῦ Χριστοῦ» καὶ ἔχουμε μία ζωντανή, πρακτικὴ δύναμη, ἕνα χριστιανικὸ κίνητρο ἀγάπης. Μετὰ ὑπάρχει τὸ δόγμα τῆς βασιλείας τοῦ Χριστοῦ ποὺ ἀντιτίθεται σὲ ὅποιαδήποτε ἐπιρροή ποὺ ἐξουσιάζει ἕναν ἄνθρωπο ἔτσι ὥστε αὐτὸς δὲν εἶναι πλέον ἐλεύθερος νὰ ἐπιτρέψῃ στὸν Θεὸ νὰ τὸν διευθύνῃ, ἔτσι ὥστε ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὸν Χριστὸ ἀπὸ μία ἄλλη ἐπίδραση (Ματθ. ιβ' 43-45, Ἐφεσ. ε' 18, Ματθ. ιβ' 25-28). Τέλος μᾶς ἀπασχολεῖ ὁτιδήποτε μπορεῖ νὰ βλάψῃ τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου, ποὺ ἐμποδίζει τὴν κανονικὴ τοῦ χρήση ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, καὶ συνεπῶς ἀρνεῖται τὸ δόγμα τῆς λυτρώσεως (Α' Κορινθ. στ' 12-20).

Ἄφου συμφωνήσαμε ὅτι ἕνας Χριστιανὸς πρέπει νὰ καταπιαστῇ σωστὰ μετὰ τὰ προβλήματα τῆς καταχρήσεως ναρκωτικῶν, τὸ ἐρώτημα εἶναι, τί μπορεῖ νὰ συνεισφέρει γιὰ νὰ τὰ ἐλαττώσῃ; Οἱ ἀπαντήσεις μποροῦν νὰ εἶναι μόνον: κατανήσεις καὶ δρᾶσις.

***

Υπάρχουν τρεῖς περιοχὲς ὅπου ἡ χριστιανικὴ κατανόησις μπορεῖ νὰ διαφωτίσῃ τοὺς ἀνθρώπους:

Εἰς τὴν ἐπεξεργασίαν τῆς ἀναλύσεως καὶ τοῦ προσδιορισμοῦ τῶν προβλημάτων τῶν ναρκωτικῶν ὑπάρχει μία διακριτικὴ χριστιανικὴ συμβολή. Ἐπὶ παραδείγματι, στὸ κοσμικὸ ἐπίπεδο, ὁ De Alarcón (1968, 1971) ὑπῆρξε πρωτοπόρος σὲ μία ἐπιδημιολογικὴ θεώρηση τῆς ἐξαρτήσεως ἀπὸ τὰ ναρκωτικά, δείχνοντας πῶς μία νέα διαθέσιμη τεχνικὴ στὴν κατάχρηση ναρκωτικῶν συνετέλεσε στὴν ἐπιδημία μεταξὺ εὐαισθητῶν νεαρῶν ἀτόμων στὴν νοτιοανατολικὴ Ἀγγλία. Ἀνακαλύφθησαν ὅλα τὰ γνωστὰ χαρακτηριστικὰ ποὺ χαρακτηρίζουν μίαν ἐπιδημία ποὺ ὀφείλεται σὲ κάποιο μεταδοτικὸ «μολυσματικὸ» παράγοντα. Ἦταν εἰς θέσῃ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι αἱ βρεταννικαὶ μέθοδοι ἐλέγχου δὲν εἶχαν ἀποτρέψῃ τὸ πρόβλημα καὶ γιὰτί ἀπέτυχαν. Ἦταν μία σοβαρὰ ἔρευνα. Ἡ ἐπιτυχία τῆς ἐπεσήμανε ἕνα βαθύτερο ἐρώτημα — τί ἔκανε μερικὸς ἀνθρώπους εὐαίσθητους ἐνῶ ἄλλοι δὲν ἦσαν; Ἐπανεληθμένες ἀπόπειρες γιὰ νὰ προσδιορισθοῦν οἱ προηγούμενοι ψυχοπαθολογικοὶ παράγοντες στὴν κατάχρηση ναρκωτικῶν ἀπέτυχαν, κανένα χαρακτηριστικὸ τῆς προσωπικότητος δὲν προέκυψε (Connell, 1970).

Ἡ πλειονότης τῶν τοξικομανῶν ἀποκαλύπτει δυσμενῆ οἰκογενειακὰ περιβάλλοντα, χαρακτηριστικὰ ψυχοπαθείας ἢ νευρώσεως, ἀλλὰ αὐτὸ ἰσχύει καὶ γιὰ ἕνα μεγάλο ἀριθμὸ ἀνθρώπων ποὺ δὲν ἐξαρτῶνται ἀπὸ ναρκωτικά. Εἶναι ἐπίσης ἀδύνατο νὰ πῆ κανεὶς ποιὲς ἀπόψεις τῆς διανοητικῆς ἀνωμαλίας προηγοῦνται ἢ ἀκολουθοῦν τὴν ἐξάρτησιν τοῦ ἀρρώστου. Συχνὰ σημειώνονται ὁ χωρισμὸς ἀπὸ τοὺς γονεῖς καὶ ἡ πρόωμη χορήγισις κατευναστικῶν. Σὲ μία ομάδα πενήντα δύο τοῖς ἑκατὸ τῶν ἀτόμων ποὺ χρησιμοποιοῦσαν ἠρωίνη εἶχαν ζήσει τὸν χωρισμὸ ἀπὸ τὸν ἕνα ἢ καὶ τοὺς δύο γονεῖς ἐπὶ δύο χρό-

νια τουλάχιστον πριν από τα δέκα έξη τους και τριάντα δύο τοίς εκατό είχαν χωρισθῆ από τους δύο γονείς τους· έξη-τα έννέα τοίς εκατό έπαιοναν βαρβιτουρικά (Mitcheson, 1970, Bewley, 1970). Μικρή άμφιβολία μπορεί να ύπάρξει ότι πολλοί έχουν τραυματισθῆ βαθείά από έμπειρίες ένωρίς στη ζωή — άλλοι δέν έχουν αυτά τα χαρακτηριστικά. Έχει τό-νισθῆ ότι όταν δέν μορῆ να φανῆ καμ-μία αίτία, ύπάρχει έν τούτοις μία αίτία που δέν μορῆ να ανακαλυφθῆ διότι χα-ρακτηρίζεται μόνον από την άπουσία αυ-τού που θα μπορούσε να είναι εκεί. Αυτή είναι ἡ άδεια καρδιά (Vere, 1971). Στη ρίζα του αυτό είναι ένα πνευματικό πρό-βλημα, και συνεπῶς δέν ύπόκειται στη συνήθη ψυχολογική έρευνα.

Σκεφθῆτε πάλι μίαν άλλη έγκυρη ια-τρική ανάλυση τῶν λόγων που οί νέοι έν-δέχεται να πάρουν ναρκωτικά. Αυτό έχει ιδιαιτέρως αναπτυχθῆ καλά από τόν C. R. B. Joyce (Balint and Joyce, 1968· Joyce, 1969· Cameron, 1971). Είναι πα-σίγνωστον ότι τα αρχικά κίνητρα για την λήψη ναρκωτικῶν ποικίλλουν πολύ (Willis, 1969). Έπι παραδείγματι, ύπάρχει μία μεγάλη ομάδα κατά τα άλλα ύγιων νέων που άπολαμβάνει τόν κίνδυνο και τό πεί-ραμα. Αυτοί μορῆ να πειραματισθοῦν με ναρκωτικά. Άίγοι άπ' αυτούς ανακαλύ-πτουν με λύπη ότι είναι παιγιδευμένοι, άν και ἡ πραγματική τους έπιθυμία δέν ἦ-ταν για τα ναρκωτικά, άλλα για κάτι άλ-λο, έπι παραδείγματι, ἡ κοινωνική συνά-φεια όπου ἡ λήψις ναρκωτικῶν ἦταν ένα στοιχείο μεταξὺ πολλῶν άλλων. Έ πρό-γνωσίς τους δέν είναι κατ' ανάγκην άσχη-μη· μία πλειονότης πιθανῶς πειραματίζε-ται για σύντομο χρονικό διάστημα. Τό σοβαρώτερο πρόβλημα είναι τό άτομο που γίνεται έξηρητικό, έπειδή ίκανοποιείται από τό ναρκωτικό, ακόμη κι' άν αυτό συμ-βαίνει στην αρχή. Αυτό είναι τό άτομο που δέν μορῆ να εὔρη ίκανοποίηση στη ζωή από άλλες πηγές, ὁ άνθρωπος με την ά-δεια καρδιά. Ο Cameron (1971), έπι-σημαίνει τα κίνητρα «φυγῆς» από δυσάρε-στα πράγματα και «προσφυγῆς» πρὸς νέ-ες έμπειρίες που προκαλοῦν τα ναρκωτικά.

Αυτοί είναι οί άνθρωποι που κλονίζουν

καλοπροαίρετα άτομα που έτοιμάζουν ται-νίες φρίκης για να άποτρέψουν την κα-τάχρηση ναρκωτικῶν. Άνταποκρίνονται παραδόξως στις ταινίες αυτές με μίαν ηὔξημένη έπιθυμία για ναρκωτικά. Αυτά είναι τα άτομα που «άνεβαίνουν» από τό χάσις στην ήρωϊνη, πιθανῶς ὄχι γιατί «τό ένα ναρκωτικό ὀδηγεῖ στο άλλο», άλλα διότι ἡ στρεβλωμένη προσωπικότης τους αναζητᾶ πάντα νέες ίκανοποιήσεις (Bew-ley, 1968). Καθῶς αναπτύσσεται ἡ με-λέτη του προβλήματος γίνεται ὄλο και πε-ρισσότερο σαφές ότι τό πρόβλημά τους δέν είναι καθόλου πρόβλημα ν α ρ κ ω τ ι κ ὠ ν! Αυτό μορῆ να εκπλήττη πολ-λούς, άλλα είναι άληθινό. Τό πραγματικό πρόβλημα εδῶ είναι ἡ προσωπικότης που θέλει αναπληρωματικές ίκανοποιήσεις. Οί περισσότεροι συνήθεις άνθρωποι, ακόμη κι' άν μορῶν εὔκολα να εὔρουν διαμοι-ρphine, ποτέ δέν διανοοῦνται να την πά-ρουν για λόγους άλλους, εκτός από θερα-πευτικούς. Άλλά ὁ τοξικομανῆς, εάν δέν μορῆ να εὔρη τό δ ι κ ὀ του ναρκωτι-κό, θα πάρη ὅποιοδήποτε άλλο μορῆ. Τό πρόβλημά του είναι πράγματι ἡ έ ξ ά ρ τ η σ ι ς, ὄχι τό ναρκωτικό από τό ὀ-ποιο εξαρτᾶται. Είναι παράλογο να ύπο-στηρίζουμε ότι, εάν τό ναρκωτικό δέν ἦταν διαθέσιμο δέν θα ἦταν αυτός ένα άνελεύθε-ρο άτομο. Θα έξηρητᾶτο — από τό άλκο-όλ (Willis, 1969), ἡ από άλλα άτομα, ἡ ακόμη από την τροφή. Άνθρωποι που ύ-ποφέρουν από βουλιμία, έχουν μίαν εξάρ-τηση από τό φαγητό άκριβῶς τόσο κακή, ὅσο κι' εκείνοι που εξαρτῶνται από την ήρωϊνη. Μία από τις πλέον ὀδυνηρές και διδακτικές κλινικές έμπειρίες του γράφον-τος ἦταν όταν ένας πατέρας ένός άσθε-νοῦς που έπαιρνε ήρωϊνη, στην ανακάλυψη τῆς φύσεως τῆς άσθενείας του γιού του, ἦλθε στο θάλαμο για να «του τά ψάλῆ», άλλα έτακτοποίησε πριν τόν έαυτό του με γενναία δόση άλκοόλ για τό σκοπό αυ-τό!

Δύο ιδιαιτέρως ισχυρές γραμμές μαρτυ-ρίας εδῶ είναι ότι εκείνοι που εξαρτῶνται από την ήρωϊνη έχουν σημαντικά μεγαλύ-τερη εξάρτηση από ὀλιγώτερον άντικοινω-νικούς παράγοντες στην παιδική και έφη-βική ἡλικία (Mitcheson, 1970), και ότι

τὸ ἄτομον τὸ ἐξαρτώμενον ἀπὸ amphetamine-barbiturate μπορεῖ νὰ δοκιμάσῃ παρόμοια ἱκανοποίηση ἀπὸ placebo (Wilson, 1963). Αὐτὸ τὸ πρόβλημα τῆς στρεβλωμένης ἐξαρτήσεως ἔχει σαφῶς συζητηθῆ, μὲ ψυχοφαρμακολογικὰ πειράματα, σὲ πολλὰ ἀνακινώσεις (Joyce, 1969· Wilson, 1965). Ὁ Sharpley (1964), περιέγραψε τὴν «παράδοξη, ἄγνη δραστηριότητα» τοῦ ἀτόμου ποὺ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰ ναρκωτικά.

Ἔχουμε τώρα μία ὑπέροχη κοσμικὴ γνώση. Ποιὸ εἶναι τὸ χριστιανικὸ τῆς συμπλήρωμα; Ἀσφαλῶς αὐτὸ μπορεῖ νὰ εἶναι μόνον τοῦτο, ὅτι ἡ Γραφή μᾶς διδάσκει ὅτι δυνατὸς ἄνθρωπος δὲν εἶναι, ὅπως ἰσχυρίζονται παραδοσιακὰ, ἀνεξάρτητος, ἀλλὰ ἀντιθέτως ὁ ἄνθρωπος ποὺ διὰ τῆς πίστεως ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν Θεό.

Ἡ ἐπομένῃ διακριτικὴ χριστιανικὴ συμβολὴ εἶναι νὰ παρ ο υ σ ι ἄ σ η σ χ ε τ ι κ ἄ π ν ε υ μ α τ ι κ ἄ γ ε γ ο ν ὄ τ α στοὺς ἀνθρώπους. Ἐπὶ παραδείγματι, τὰ ἀποτελέσματα συμβατικῶν προγραμμάτων γιὰ τὴν ἀνακούφιση τῆς ἐξαρτήσεως ἀπὸ τὰ ναρκωτικά εἶναι πενιχρὰ σὲ ἀριθμούς, ἐπιτυγχανομένης διαρκoῦς ἀνακουφίσεως μόνον ἀπὸ τέσσαρα μέχρι σαράντα τοῖς ἑκατὸ τῶν περιπτώσεων ποὺ ἐπελέγησαν προσεκτικὰ, καὶ ἡ ἀναλογία ποικίλλει κατὰ τὴν ἡλικία τῶν πασχόντων καὶ τὴν ἐπιλογὴ τοῦ. Ὁ Clark (1965) ἐξετάζει πληροφορίες γιὰ τὰ ναρκωτικά (Bewley, 1970· Vogel et al., 1948). Οἱ εἰδικοὶ συχνὰ παραδέχονται ὅτι μόνον μία πολὺ μεγάλη συγκλησιακὴ σύγκρουσις μπορεῖ νὰ ἀντικαταστήσῃ τὴ δύναμη τῆς ἐξαρτήσεως ἐνὸς ἀτόμου ἀπὸ τὸ ναρκωτικὸ, ἐν τούτοις φαίνονται ἀπρόθυμοι νὰ συμφωνήσουν ὅτι μία θρησκευτικὴ μεταστροφή μπορεῖ νὰ ἐπιτύχῃ αὐτό. Ἡ ἀλήθεια σχετικὰ μ' αὐτὸ σύντομα γίνεται καταφανής. Ἄν καὶ γνωρίζω τὶς ἱστορίες πολλῶν τοξικομανῶν, ἔχω γνωρίσει μόνον ἕξ πoῦ εὗρηξαν διαρκὴ ἀνακούφιση. Σὲ μία ἀπὸ τὶς περιπτώσεις αὐτὲς ὁ γάμος καὶ ἕνα νέο μωρὸ ἀπεδείχθησαν ἡ ἰσχυρότερη δύναμη. Στὶς ἄλλες ἦταν μίαν νέα θρησκευτικὴ πίστη.

Δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι ἀπὸ τὶς πιὸ ἀσήμαντες μεταξὺ τῶν χριστιανικῶν συνεισφορῶν ἡ πληροφορημένη κριτικὴ τῶν ἐπὶ μέρους ἀπόψεων τοῦ κόσμου γιὰ τὰ κοινωνικὰ προβλήματα. Ἀπὸ κοινωνικὴ συμβατικότητα πολλοὶ στὸ Δυτικὸ κόσμo δυσπιστοῦν γιὰ τὴν ἰνδικὴ κἀνναβη, ἀλλὰ δέχονται τὸ ἀλκοὸλ καὶ τὸν καπνὸ. Δὲν εἶναι δυνατὸν ἢ σωστὸ ἐδῶ νὰ ὑπερασπίσουμε τὸ ἕνα ἐναντίον τοῦ ἄλλου, ἀλλὰ πρέπει νὰ σημειώσουμε ὅτι, ἀφοῦ ἔχουν τὴν πιθανότητα νὰ εἶναι περίπου ἐξ ἴσου βλαβερὰ, δὲν ὑπάρχει λογικὴ βάση γιὰ προκατάληψη ὑπὲρ ἢ ἐναντίον τοῦ ἐνὸς ἢ τοῦ ἄλλου.

Ἐνας ἀπὸ τοὺς φίλους μας, χειρουργὸς θώρακος, μόλις ἐπραγματοποίησε τὴν τρισηχίλιστη του ἀποκοπὴ πνεύμονος γιὰ καρκίνο. Τώρα, σκεφθῆτε τὴν αἰτία του, τὸ κόστος τοῦ καπνοῦ, τὶς ἀσθένειες, τὶς ζωὲς ποὺ χάθηκαν, τὶς ἐγχειρήσεις, τὶς δευτερεύουσες ὑπηρεσίες· ἀνέρχεται σὲ πολλὰ ἑκατομμύρια λίρες. Ἀλλὰ οἱ πωλήσεις καπνοῦ στὴ Βρετανία ἀνῆλθαν σχεδὸν στὸ ἴδιο ποσοῦν ὅπως καὶ τότε ποὺ δὲν ἦταν γνωστὸς ὁ κίνδυνος γιὰ τὴν ὑγεία. Οἱ ἄνθρωποι δὲν μποροῦν νὰ ἀντισταθοῦν στὴν ἀναγκαία αὐτὴ ψυχικὴ χαλάρωση. Αὐτὸ εἶναι ἐξάρτησις.

Εἶναι πάρα πολὺ εὐκόλο γιὰ τοὺς Χριστιανούς νὰ ἀποδέχονται ἐσφαλμένες ἰδέες, παρὰ νὰ τὶς κρίνουν ριζικὰ, καὶ ἔτσι νὰ συσχηματίζονται στὸν κόσμo αὐτό. Στὴ Δύση ὁ συνασπισμὸς ἰσχυρῆς κοινωνικῆς πίεσεως γιὰ ὑπνωτικά καὶ ἡρεμιστικὰ φάρμακα, μᾶς ἀναπτυσσομένης βιομηχανίας ποὺ θέλει νὰ τὰ παράγῃ καὶ νὰ τὰ προωθῆ καὶ ἐνὸς ἱατρικοῦ ἐπαγγέλματος ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ διαθέτῃ τὸν χρόνον γιὰ τὴν κανονικὴ συζήτηση τῶν προβλημάτων τῶν ἀσθενῶν, ἐπίμονα κάνει τοὺς ἀνθρώπους νὰ δέχονται ἕνα χάπι, παρὰ τὶς συστάσεις. Ὑπάρχουν στὴ Βρετανία τώρα συντριπτικὰ στοιχεῖα ὅτι τὸ ἱατρικὸ ἐπάγγελμα φέρει μεγάλη εὐθύνη στὸν ἐθισμὸ τῶν ἀνθρώπων νὰ δέχονται τὰ φάρμακα σὰν τὴν πρωταρχικὴ ἐπίλυση τῶν προβλημάτων τους. Αὐτὸ ἀρχίζει ἀπὸ τὰ μικρὰ, μὲ τὴν χρῆση βαρβιτουρικῶν ἢ ἡρεμιστικῶν γιὰ νὰ καταστείλουν τὴν ἀνησυχία ἢ γιὰ νὰ ἀποφύγουν τὴν αὐπνία καί, σὲ μικρότερη

έκταση, να χρησιμοποιούν τονωτικά κατά την ημέρα. Τα ποσά των συνταγών είναι τεράστια και υπάρχουν αξιόπιστα στοιχεία ότι προκαλείται εξάρτησις (Parish, 1971· Beweley, 1968· Johnson and Clift, 1968· Brook and Glatt, 1964· Oswald, 1969 Joyce, 1970). Σχεδόν ή μία στις πέντε συνταγές της National Health Service στη Βρεταννία δίδονται για συμβολικούς παρά για φαρμακολογικούς λόγους, και οι επανειλημμένες συνταγές πού ακολουθούν, καθώς ό ένας ιατρός ακολουθεί τον άλλον, ένθαρρύνουν και ένισχύουν την εξάρτησή.

Είναι γνωστό ότι ή εξάρτησις από τα ναρκωτικά είναι περισσότερο συχνή όταν αλλάζει ή κοινωνία και οι αξίες βάλλονται (Cameron, 1971), ή όταν οι νέοι δέν έχουν ψυχαγωγικές και πολιτιστικές διευκολύνσεις και οικογενειακή σταθερότητα ή τα χάνουν όταν έγκαταλείπουν τα σπίτια τους (Connell, 1968· Webster, 1967). Έν τούτοις ή κοινωνική δομή στις καπιταλιστικές κοινωνίες συνεχώς ώθουν προς τα επάνω τις τιμές της γής και των περιουσιών και έτσι είναι δυσκολώτερο να δημιουργηθούν πάρκα, αθλητικά κέντρα, έκκλησίες και έστιές για νέους. Τοποθετώντας τον πλούτο και την νοημοσύνη πώ ψηλά στον κατάλογο των άρετων από τη συνετή χρήση των φυσικών και κοινωνικών πηγών οι κοινωνίες μας έμμέσως άρνούνται στους ανθρώπους τις κανονικές ικανοποιήσεις και έτσι υποθάλλουν την εξάρτησή από τα ναρκωτικά ή άλλες μορφές εξαρτήσεως. Μία καλή γνώσις αυτών των πιέσεων άπεκτήθη από ένα δάσκαλο όταν είδε την άστυνομία να κλείνη τό μοναδικό καφενεϊο-μπάρ στο Crawley New Town έπειδή συγκεντρώνονταν τοξικομανείς εκεί, άπομακρύνοντας έτσι την τελευταία εύκαιρία πού έμενε για κανονική κοινωνική συνάθροιση. Κάτι παρόμοιο συνέβη σέ κάποια τοπική έκκλησία τελευταία όταν, μετά την διαμαρτυρία στις τοπικές άρχές γιατί δέν είχαν προβλέψει για έκκλησία σέ μια νέα περιοχή, τους προσέφεραν ένα κάπως έλωδες και κατά τα λοιπά άκατάλληλο μέρος στην κανονική άστική τιμή των 40.000 λιρών κατά έκτάριο. Η Έκκλησία πρέπει να κρίνη αυτές

τις δυνάμεις, όχι για κομματικούς πολιτικούς λόγους, αλλά από θεολογική άρχή. Έάν υπάρχουν κοινωνικοί παράγοντες πού τείνουν να υποδουλώνουν τους ανθρώπους στην εξάρτησή, πρέπει να προσδιορίζονται και να κρίνονται έν όνόματι του Χριστού, μέχρις ότου οι πόλεις μας σχεδιάζονται για να χαιρώνται τη ζωή οι άνθρωποι παρά για τον άτομικό πλούτο. Οι πράξεις συμπληρώνουν την κατανόηση. Μία άρμόζουσα χριστιανική πράξις θα ήταν να δώση κανείς βοήθεια συμπαθείας σ' εκείνους πού υποφέρουν. Όλοι αντιλαμβάνονται καλά ότι ή σημαντική φάσις στην θεραπεία δέν είναι ή άπομάκρυνσις του ναρκωτικού, αλλά ή μετέπειτα φροντίδα (Connell, 1970· Bewley 1967· Chapple, 1967). Αυτό χρειάζεται τεράστια ύπομονή, άγάπη και θυσία και είναι συνεπώς ένα πολύ χριστιανικό έργο. Πολυάριθμα χριστιανικά ιδρύματα υπάρχουν για αυτούς τους σκοπούς και άποδεικνύουν με τα πράγματα αυτόν τον ισχυρισμό. Πάντως, συχνά συναντούν δυσκολία να εύρουν ένα μέρος σέ μια περιοχή ή μέσα στην συγκεντρωμένη ιατρική όργανωση. Τελευταία, μία άρμόζουσα χριστιανική ένέργεια θα φαινόταν ότι είναι να διαδώσουμε άκριβείς πληροφορίες για τα ναρκωτικά στους νέους και στους γονείς τους, πληροφορίες πού δείχνουν κατανόηση, έξηγούν και «πνευματοποιούν» τα προβλήματα της εξαρτήσεως.

Σέ ένα λίγο περισσότερο κυνικό, αλλά ρεαλιστικό τόνο, πρέπει να λεχθή ότι ό τίτλος της εργασίας αυτής είναι άμφίβολος. Τό γεγονός αυτό μπορεί να αξιοποιηθή χρήσιμα. Υπάρχει μία άρνητική ή χριστιανική συμβολή στο πρόβλημα των ναρκωτικών. Έπί παραδείγματι, υπάρχουν πιθανώς χριστιανικές οικογένειες όπου ή θρησκεία, μάλλον, παρά ό ζωντανός Χριστιανισμός, επικρατεί. Άντι να καλλιεργούν μία ζεστή, πραγματική προσωπική σχέση μεταξύ των μελών της οικογενείας και του Κυρίου τους, έπιχειρούν μία σκληρή επίδιώξη κάποιου άκατόρθωτου άσκητικού ιδανικού. Αυτό μπορεί να συγκινή τους γονείς, αλλά να άπορρίπτεται από τα παιδιά στα όποια φαίνεται άστοχο, έπειδή δέν βοηθά την διάθεση του πατέρα ή τους

νευρωτικούς φόβους τῆς μητέρας καθόλου. Ἐπειδὴ τὰ παιδιά τους ζοῦν τόσο καταπιεσμένα καὶ δὲν λένε τίποτε γι' αὐτό, ἡ πρώτη μαρτυρία πού φθάνει σὲ τέτοιους γονεῖς γιὰ τὸ περιχαρακωμένο πρόβλημα, πού αὐτοὶ ἐβοήθησαν νὰ προκληθῆ, εἶναι ἡ ἀνακάλυψις ὅτι τὰ παιδιά τους παίρνουν ναρκωτικά. Μία ἔκρηξις δικαίας ἀπορρίψεως συμπληρώνει τὴν ἀποξένωση, οἱ γονεῖς σκέπτονται ὅτι τὰ παιδιά τους ἀπέρριψαν μία «πίστη», ὅταν στὴν πραγματικότητα δὲν ὑπῆρχε ἐκεῖ ἀληθινὴ πίστις γιὰ νὰ ἀπορριφθῆ. Παρόμοιες στάσεις ἐξασφαλίζουν τὴν παραμέληση τῶν ἀναγκῶν τῶν νεαρῶν, ἡ συγκινησιακὴ στέρησις εὐδοκίμει μέσα σὲ μιὰ πληθώρα τεκμηρίων ψευδοστοργῆς πού τὸ χρῆμα μπορεῖ νὰ προμηθεύῃ!

Εἶναι θλιβερό πού βλέπουμε πόσο εὐκόλα προσκρονοῦμε στὰ προβλήματα αὐτὰ καὶ οἱ πῶ καλοτροφαίρετοι ἀπὸ ἐμᾶς. Ἕνας ἱερεὺς σὲ μιὰ μέσης κοινωνικῆς τάξεως περιοχὴ περιέγραψε τελευταῖα τὶς δυσκολίες του νὰ εὑρῆ ἰατρικὴ βοήθεια γιὰ τὸ hostel τῆς ἐκκλησίας του γιὰ νέους πού ἔχουν κάνει ἐγκλήματα καὶ παίρνουν ναρκωτικά. Οἱ περισσότεροι ἰατροὶ στὴν περιοχὴ δὲν ἤθελαν νὰ βοηθήσουν. Ἀπὸ τοὺς τρεῖς πού φαίνονται νὰ ἐνδιαφέρονται, κανεὶς δὲν ἦταν Χριστιανός. Πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς πού δὲν ἐνδιαφέροντο ἔκαναν μιὰ χριστιανικὴ ὁμολογία. Χωρὶς ἀμφιβολία πολλὰ ἐντελῶς ἀξιόλογα διαφοροτικὰ ἀντικείμενα τοὺς ἐμπόδιζαν νὰ προσφέρουν στὸ ἔργο αὐτό, ἀλλὰ οἱ πιστοὶ τῆς ἐνορίας πρέπει νὰ εὐρῆκαν δυσκολία σὲ νὰ καταλάβουν τοὺς ἐνδοιασμούς των. Εἶναι εὐκόλο νὰ ἀντίληφθοῦμε πῶς προκύπτουν αὐτὲς οἱ ἀντιμετωπίσεις. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς τοξικομανεῖς παρουσιάζονται ἀκατάστατοι, βρώμικοι καὶ ἔχουν ἐπικίνδυνες διαθέσεις.

Ὁ De Alarcon (1971) περιέγραψε τὴν κατάστασι ὅπως τὴν εἶδε νὰ σκληρύνεται σὲ μιὰ νέα πόλη στὴ νοτιο-ανατολικὴ Ἀγγλία. Μὲ συνήθειες πού κατέβαιναν τὴν κοινωνικὴ κλίμακα καὶ παραπλανητικὲς πολλαπλὲς ἀντιδράσεις ὑποκαταστάσεως, τὰ νεαρὰ θύματα ἀντιμετωπίζοντο ἀπὸ τὴν κοινωνία μὲ μιὰ ἐξ ἴσου στερεότυπη σειρά ἀντιδράσεων — ἄρνησις τοῦ

προβλήματος, κατηγορία τῶν ομάδων μειονότητας, φόβος γιὰ τὸ «καλὸ ὄνομα» τῆς κοινωνίας, καὶ πεποίθησις ὅτι ἡ ἐπιδημία θὰ αὐτοπεριορισθῆ. Ἡ θεραπεία περιμελήθη λόγω μιᾶς ἐν μέρει δικαιολογημένης ἀπαισιοδοξίας. Χρειάζεται μιὰ σταθερὴ προσπάθεια γιὰ νὰ ἰδῆ κανεὶς τοὺς τοξικομανεῖς ὅτι εἶναι αὐτὸ πού πράγματι εἶναι, παιδιά ἀνθρώπων πού ἔκαναν πᾶν τὸ δυνατόν, συχνὰ κάτω ἀπὸ συντριπτικὰ βάρη, ἄτομα πού εἶναι τὰ θύματα καταλλήλων προσπαθειῶν νὰ δημιουργήσουν πλοῦτο, καὶ πάνω ἀπ' ὅλα ἄποροι ἄνθρωποι γιὰ τοὺς ὁποίους ὁ Χριστὸς πέθανε. Εἶναι εὐκόλο νὰ ὑποθέσῃ κανεὶς ὅτι ἐπειδὴ τὰ πρόσωπα αὐτὰ ἀπορρίπτουν καὶ ἐπιτίθενται στὴν κοινωνικὴ μας τάξι, αὐτὸ ἀποδεικνύει ὅτι αὐτὴ ἡ τάξι εἶναι προφανῶς σωστή. Δὲν ἔχουν ἔτσι τὰ πράγματα.

Οἱ σύγχρονοι εὐνόηλοι Βρεταννοὶ δὲν θέλουν νὰ μάθουν, ἐπὶ παραδείγματι, ὅτι ὁ Wilberforce καὶ ὁ Clive ἐξηγητῶντο ἀπὸ τὸ ὅτι ἡ ἐξορία μας κάποτε διέδωσε τὴν χρῆση του στὴν Κίνα. Οὔτε ὁ καπιταλισμὸς οὔτε ὁ σοσιαλισμὸς οὔτε τὸ status quo εἶναι θεοσυστάτα, ἀλλὰ ἡ ἰσότης καὶ ἡ ἀγάπη παραγγέλλονται. Πᾶν ὅτι τὶς καταπιέζει ἀντιστρατεύεται στὸ Θεό.

Γιὰ νὰ ἐπιστρέψουμε σὲ θετικὲς ἰδέες, καὶ γιὰ νὰ καταλήξουμε, ποιες εἶναι οἱ πρακτικὲς προτεραιότητες, ποῖο θὰ ἦταν ἓνα πρακτικὸ πρόγραμμα γιὰ τὴν χριστιανικὴ φροντίδα καὶ ὑποχρέωσις τώρα; Ἐπιτρέψατέ μου νὰ κάνω τὶς ἀκόλουθες ὑποδείξεις:

Ἀπομακρύνετε τὰ ξερὰ ξύλα καὶ γίνετε πληροφορημένοι. Ἀναγνωρίσατε ὅτι ἀπ' ἐνός μιᾶς πενιχρῆ θρησκεία μπορεῖ νὰ θρέψῃ αὐτὸ τὸ πρόβλημα, ἀλλὰ ἀπ' ἑτέρου ὅτι μιᾶς πράγματι χριστιανικῆς μεθόδου πιθανῶς ἔχει περισσότερα νὰ προσφέρῃ ἀπὸ ὁποιαδήποτε ἄλλη. Θὰ περιλαμβάνῃ καὶ θὰ ὑπερβῆ τὶς καλλίτερες κοσμικὲς μεθόδους.

Σταματήστε νὰ στενοχωριέστε πρωταρχικὰ γιὰ τὰ ναρκωτικά καὶ ἀρπάξτε τὴν στρεβλωμένη ἐξάρτησις ἐπίσης.

Ἀναγνωρίσατε ὅτι τὸ ἀλκοόλ, ὁ καπνὸς καὶ ἡ τροφή μπορεῖ νὰ ἀποτελοῦν τὸν ἄξονα τῆς ἐξαρτήσεως.

Συγκεντρώσατε πολὺ περισσότερα στοιχεῖα γιὰ τὶς προηγούμενες αἰτίες ἐξαρτήσεως στὴν οἰκογένεια, στὴν εὐρύτερη ὀμάδα, στὴν κοινωνία. Ἀνακαλύψατε πῶς συμβαίνουν τὰ συγκινησιακὰ ἀτυχήματα.

Ἀναγνωρίσατε ὅτι πολὺ ἀπότομες κοινωνικὲς ἀλλαγές μπορεῖ νὰ εἶναι τόσο βλαπτικὲς στὴν ἀλλαγὴ, ὅσο καὶ ἡ ἀποτυχία καὶ ἀποβλέπετε νὰ βοηθήσετε τὴν κοινωνία πρὸς τὴν κατεύθυνση μὴ καταστρεπτικῶν γιὰ τὴν ἀλλαγὴ μεθόδων.

Κατατοπίζετε γιὰ τὴν χρῆση τῶν φαρμάκων καὶ τὴν κατάχρησή τους. Ὑπάρχουν πολλὰ συστατικά. Τὰ παιδιά πρέπει νὰ ἐνθαρρύνονται νὰ χρησιμοποιοῦν φάρμακα μόνον γιὰ θεραπεία, καὶ τότε σὰν τὸ τελευταῖο μέσον, καὶ σὲ ἀκριβῆ σχέση πρὸς τὴν ἀσθένεια πού πρέπει νὰ θεραπευθῇ. Αὐτὸ θὰ τὸ ἀποδεχθοῦν μόνον ἐὰν οἱ μεγάλοι ἀποτελοῦν τὸ παράδειγμά τους.

Ἰδρῶσατε περισσότερα κέντρα θεραπείας γιὰ τοξικομανεῖς, μὲ ὑπηρεσίες γιὰ μετὰ τὴν θεραπεία.

Ἐνθαρρύνετε αὐτοὺς πού σχεδιάζουν καὶ ἀξιοποιοῦν κτίρια νὰ συσχετίζουν τὰ οικονομικά τους κέρδη μὲ τὰ κοινωνικά συμφέροντα. Ἐνθαρρύνετε κυβερνήσεις νὰ συντρέξουν σ' αὐτό. Ἀντιληφθῆτε ὅτι τὰ ἐμφανῆ κοινωνικά κέρδη μποροῦν νὰ ὑπερκαλυφθοῦν ἀπὸ τὶς ἄδηλες ζημιές τοῦ κακοῦ σχεδιασμοῦ — ἀπώλεια ὑγείας, ἀπώλεια εὐτυχίας, ἀπώλεια κοινωνικῆς συνοχῆς. Μὴ ἀποβλέπετε στὴν καταπίεση, ἀλλὰ στὴν κατανόηση καὶ στὴν θεραπεία. Ἐὰν ἡ κοινωνία εἶναι ἡ αἰτία τοῦ προβλήματος, ἂς γίνῃ σκοπὸς σας νὰ τὴν ἀλλάξετε μὲ κατανοητοὺς τρόπους.

Οἱ σκοποὶ αὐτοὶ ὅλοι προέρχονται ἀπὸ τὴν χριστιανικὴ ἀρχή. Ἀποφασίσατε νὰ ἀρχίζετε πάντα καὶ νὰ τελειώνετε ἐκεῖ. Δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ ξαναδοκιμάξετε χριστιανικὲς ἀρχές — εἶναι ἤδη σαφεῖς μέσα στὰ Εὐαγγέλια. Ὁ ἴδιος ὁ Ἰησοῦς ἐθεράπευε καὶ ἐδίδασκε· ἀλλὰ δὲν ἐπρόβαλλε τὸν ἑαυτὸν Του, ὅπως μερικὲς φορὲς ὑποστηρίζουμε, σὰν τὴν «ἀπάντηση στὰ προβλήματα» χωρὶς νὰ δείχνῃ πῶς αὐτὸ θὰ μποροῦσε νὰ πραγματοποιηθῇ.

Αὐτὸ τοῦτο τὸ γεγονός ὅτι ἀπαιτεῖται μία ὀλοκληρωμένη ὑπηρεσία ἔχει τρομάξει καὶ ἀπομακρύνει ἀνθρώπους, καὶ οἱ Χριστιανοὶ ἀνακάλυψαν ὅτι μόνον τὸ κράτος μπορεῖ νὰ χρηματοδοτῇ μεγάλη ὀλοκληρωμένη προγράμματα σήμερα. Ὑπάρχει συνεπῶς σημαντικὴ δυσκολία· πρέπει κανεὶς νὰ προτιμῆσθαι νὰ ὀργανώσῃ καὶ διευθύνῃ μία περιορισμένη ὑπηρεσία ἔξω ἀπὸ τὸν ἥλιο τῆς πολιτείας, ἢ νὰ συνεργάζεται μὲ τὸ κράτος, καὶ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὴν δυνατότητα τῆς γραφειοκρατικῆς διαβρώσεως ἢ καταπίεσεως τῶν πνευματικῶν ἀτόμων τῆς ἐργασίας. Εὐτυχῶς, πολλοὶ ὀργανισμοὶ τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως εἶναι πρόθυμοι νὰ ἐργασθοῦν μὲ ὅποια ἐκπαιδευμένη χριστιανικὴ βοήθεια μποροῦν νὰ εὔρουν. Ὅπου εἶναι ἀπρόθυμοι οἱ ὀργανισμοί, ἢ ἡ χριστιανικὴ βοήθεια δὲν εἶναι ἐκπαιδευμένη, ἐκεῖ ὑπάρχει τραγωδία.

Τὸ πρόβλημα αὐτὸ εἶναι μικρότερο ἀπὸ τὸ πρόβλημα τοῦ ἀτόμου πού ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰ ναρκωτικά. Αὐτὸς ἔχει ἐξεγερθῆ ἔναντιον τῶν προτύπων καὶ φαίνεται ἀνίκανος νὰ δεχθῇ βοήθεια ἀκόμη κι' ἂν γνωρίζῃ τὴν ἀνάγκη του. Ἀπαιτεῖται μία ἀσυνήθη λογικὴ σύλληψη τοῦ νοῦ γιὰ νὰ ἀναγνωρίσῃ κανεὶς ὅτι αὐτὸς ἐνδέχεται νὰ εἶναι ἔτσι ἐπειδὴ εἶναι ἀκατάλληλα πληροφορημένος γὰρ τὸν ἑαυτὸ του, τὴν κοινωνία, τὸν Θεό. Δὲν ἔχει συλλάβει τὴν σημασίαν τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ γι' αὐτόν. Εἶναι ἀναγκαῖο νὰ τοῦ προσφέρουμε αὐτὴν τὴν πληροφορία κατὰ τέτοιους τρόπους πού αὐτὸς νὰ μπορῇ νὰ καταλάβῃ καὶ νὰ δεχθῇ, μὲ πράξεις καὶ μὲ σοφὰ λόγια, καθ' ὃν χρόνον θὰ ὑπάρχῃ ἡ πεποίθησις ὅτι καμμία προσπάθεια ἐπιβολῆς τῆς ἀποδοχῆς δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι σωστὴ ἀφοῦ ἀρνεῖται τὴν ἀληθινὴν του ἀνθρώπινην οὐσίαν. Ἡ κακοποίησις τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τοὺς ἰδίους δὲν πρέπει νὰ συγγέεται μὲ τὴν κακοποίησίν τους ἀπὸ ἄλλους βοηθούς.

Συνεπῶς δὲν ὑπάρχει εὐκολὴ ἀπάντησις, κανένα συνήθως ἐπιτυχημένο πρόγραμμα, καὶ τίποτε δὲν κερδίζεται ἀπὸ τὴν ἀποδοχὴ τῶν πραγμάτων ὅπως ἀκριβῶς εἶναι.

Dr. DUNCAN W. VERE
Μετάφρ.: ΝΙΚΟΣ ΤΣΙΡΩΝΗΣ

ΜΙΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΙΣ

Τὴν Κυριακὴν 7ην Ἀπριλίου τρ. ἔτους, εἰς εἰδικὴν συγκέντρωσιν τῶν μελῶν τῆς Χριστιανικῆς Ἐνώσεως Ἐπιστημόνων, ἐγένετο ἡ εἰσοδοχὴ νέων μελῶν. Κατ' αὐτὴν, κατόπιν χαιρετισμοῦ τῶν νέων μελῶν ὑπὸ τοῦ Γραμματέως τῆς Χ.Ε.Ε. καθηγητοῦ τῆς ΑΣΟΕΕ κ. Χριστ. Διακοπούλου, ἀπήντησεν ὁ δικηγόρος κ. Νικ. Μακρόπουλος. Ἐν συνεχείᾳ ὁ ὁμότιμος καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Στ. Πλακίδης ὠμίλησε μὲ θέμα: «Τὸ αἶτημα τῆς ἐποχῆς μας».

Α' ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ Κου ΧΡ. ΔΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Ἡ χαρὰ μας καὶ ἡ συγκίνησί μας εἶναι μεγάλη.

Εἶναι μεγάλη διότι ὕστερα ἀπὸ ἀρκετὰ χρόνια, ἐπαναλαμβάνεται ἡ ἐπίσημη ἑτησίᾳ εἰσοδοχὴ νέων μελῶν, κατ' ἐξοχὴν προερχομένων ἀπὸ τὴν Χ.Φ.Ε.

Ἡ χαρὰ μας εἶναι μεγάλη, διότι ὕστερα ἀπὸ χρόνια ἡ ἀριθμητικὴ δύναμις τῶν μελῶν μας παρουσίασεν οὐσιώδη ἀνάκαμψιν.

Ἡ χαρὰ μας εἶναι μεγάλη, διότι τὰ νέα μέλη μας εἶναι νέα μὲν τῇ ἡλικίᾳ, παλαιὰ δὲ εἰς τὸ ἔργον καὶ τὴν δρᾶσιν τῆς Χ.Ε.Ε.

Τὸ ὅτι εἶναι νέα τῇ ἡλικίᾳ ἔχει, ὡς εἶναι ἀντιληπτόν, ἰδιαιτέραν σημασίαν διὰ τὴν συνέχισιν τῆς ζωῆς, διὰ τὴν μελλοντικὴν ὑπαρξιν τῆς Ἐνώσεώς μας.

Τὸ ὅτι ἀπὸ ἐτῶν ἀποτελοῦν ζῶντα μέλη τῆς στρατευομένης Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ καὶ ἔχουν ζήσει τὴν δρᾶσιν τῶν Σ.Χ.Σ. ἔχει ἰδιαιτέραν σημασίαν διότι εἶναι ὅλες καὶ ὅλοι ἔτοιμοι νὰ συμμετάσχουν στὴν ζωὴ καὶ τὸ ἔργον τῆς Ἐνώσεώς μας.

Εἶναι ἀλήθεια πῶς τὸ γεγονός τῆς εἰσόδου νέων στὴν ἡλικία μελῶν ὄλους θέθαια ἔχαροποίησε. Ὁρισμένους καὶ τοὺς ἐξέπληξε. Τοὺς ἐξέπληξε διότι θρίσκονται νέοι στὴ σημερινὴ κρίσι, οἱ ὁποῖοι πραγματικὰ ἐπιθυμοῦν καὶ ἔχουν πάρει τὸν δρόμον πού ὀδηγεῖ στὸν Γολγοθᾶ καὶ στὴν Ἀνάστασι.

Πολλοὺς ὁμως ἀπὸ μᾶς δὲν μᾶς ἐξέπληξε ἡ ἔκπληξί τους. Διότι ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι μία ἔκπληξις, ἡ ὁποία διαρκεῖ 2.000 χρόνια τώρα.

Πραγματικότης εἶναι θέθαια ἡ κρίσις.

Πραγματικότης ὁμως εἶναι ὅτι ἡ σημερινὴ κρίσις δὲν εἶναι οὔτε ἡ πρώτη οὔτε ἡ τελευταία. Κάθε ἐποχὴ ἔχει τὴν δική της μικροτέρα ἢ μεγαλυτέρα κρίσι. Καὶ ἀκόμη σὲ κάθε ἐποχὴ ὁ Χριστὸς ἔχει τοὺς δικούς του νέους τοὺς τὰ χειροθεῖ μυστικῶς εἰκονίζοντας.

Πραγματικότης ἀκόμη εἶναι πῶς τὰ νέα μέλη πού πυκνώνουν σήμερα τὰς τάξεις μας εἶναι ἕνα μικρὸ τμήμα τῶν νέων τοῦ Χριστοῦ. Ὑπάρχουν ἀκόμη κι' ἄλλοι πολλοὶ πού περιμένουν τὴν κλησιν μας καὶ εἶναι χρέος δικό μας νὰ τοὺς καλέσουμε.

Σ' αὐτὰ πού εἶπα γιὰ τὴ χαρὰ καὶ τὴ συγκίνησί μας, θὰ ἤθελα νὰ προσθέσω καὶ τοῦτο:

Τὰ σημερινὰ νέα μέλη μας δὲν ἔχουν ζήσει παλαιότερες ἐποχές, εἶναι ὁμως πιὸ κοντὰ στὴν ἐποχὴ πού ζοῦμε.

Ἡ σημερινὴ ἐποχὴ εἶναι πολὺ διαφορετικὴ τῆς μεταπολεμικῆς ἐποχῆς.

Τότε ὁ κόσμος ζοῦσε ἀκόμη τὴν καταστροφὴ τοῦ πολέμου, ζοῦσε ἐπάνω στὰ ἐρείπια, ὁ πόνος τὸν εἶχε συγκινήσει καὶ ἦτο περισσότερον ἔτοιμος νὰ δεχθῆ τὴν καλὴν ἀγγελίαν.

Σήμερα ὁ κόσμος δὲν ζῆ στὰ ἐρείπια, ζῆ ζαλισμένος, ζῆ μέσα στὸν ἱλιγγο τῆς ταχύτητος, τῆς ἐπιστημονικῆς προόδου, τῶν τεχνολογικῶν ἐπιτεύξεων καὶ τῆς

οικονομικής προόδου και δέν έχει ακό-
μη ξυπνήσει.

Τρέχει για ν' αποκτήση αυτά που του
προσφέρονται, δυστυχώς όμως δέν φτά-
νει ποτέ του στο τέλος, γιατί ή τεχνο-
λογική πρόοδος τρέχει πιό γρήγορα απ'
αυτόν.

Ή συγκέντρωσις τής προσοχής του ν'
αποκτήση, δέν αφήνει χώρο στη σκέψι
του για τίποτε άλλο. Ζή με τὸ άγχος
νά προλάβη. Τρέχοντας έχει ξεχάσει
τόν ἴδιο του τὸν ἑαυτό, έχει ξεχάσει τὸ
ἑσωτερικόν του εἶναι. Νά ἦταν τούλά-
χιστον ὕστερα ἀπὸ τόση προσπάθεια πιό
εὐτυχισμένος ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο τῶν πα-
λαιότερων ἐποχῶν; Φοβοῦμαι ὅτι δέν
εἶναι. Πλουσιώτερος εἰς ἀνάσεις, εἰς ἀ-
γαθά, εἰς μέσα, εἶναι εὐτυχέστερος; Δέν
εἶναι. Εἶναι κουρασμένος καὶ ἀνικανο-
ποίητος, γεμάτος άγχος γιατί ξέρει θέ-
βαια πῶς τρέχει, δέν ξέρει ὅμως πού
πάει, δέν ξέρει τί τὸν περιμένει.

Καὶ ἀκόμη ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος
τρέχοντας ἐν ἀγωνίᾳ νά ἱκανοποιήση
τίς σωματικές, ὕλικές του ἀνάγκες ξε-
χνᾷ πῶς τὸ σῶμα του πεθαίνει κι' ἔτσι
ἐπειδὴ ζῆ μόνο για τὸ σῶμα πού πεθαί-
νει ζῆ μοιραία τὸ θάνατο. Εἶναι ἕνας
ζωντανὸς πεθαμένος. Δέν τὸ ξέρει αὐτὸ
ὅμως, τὸ νοιώθει, διαισθάνεται τὸν θά-
νατο, αἰσθάνεται τὸ μεγάλο κενὸ πού
ἔχει μέσα του, δέν έχει ὅμως συνειδησι
τῆς πραγματικῆς του καταστάσεως.

Σ' αὐτὸν τὸν σύγχρονο ἄνθρωπο χρέ-
ος μεγάλο ἔχουμε ὅλοι ἔμεῖς, τὰ νέα
μέλη καὶ τὰ παλαιότερα νά σταθοῦμε
μπροστά του για νά του ἀλλάξουμε πο-
ρεία, νά του δείξουμε τὸν δρόμο πού
ὀδηγεῖ ὄχι στο θάνατο, ἀλλὰ στήν ζωή.

Ἔργο μεγάλο καὶ δύσκολο, πολύ δύ-
σκολο. Πῶς ὅμως ἔμεῖς οἱ λίγοι εἶναι
δυνατὸν ν' ἀλλάξουμε τὴν πορεία του
κόσμου πού τρέχει καὶ τόσο γρήγορα
μάλιστα!

Εἶναι φυσικό, πολύ φυσικό ν' ἀμφι-
βάλλουμε για τίς δυνατότητες πού ἔ-
χουμε ἔμεῖς για ἕνα τόσο μεγάλο ἔργο.
Ποιὸς ὅμως ἀμφιβάλλει πῶς ὁ Θεὸς
ἔχει τὴν δύναμι νά σαλπίσῃ τὸ ἐγερτή-
ριό του σάλπισμα καὶ νά ξυπνήσῃ τὸν
κόσμο πού «καθεύδει». Νά λάμπῃ τὸ φῶς
του καὶ νά δείξῃ τὸν δρόμο.

Νά λοιπὸν ἡ λύσις, ἄς σθήσουμε τὸν
ἑαυτό μας καὶ ἄς ἀφήσουμε τὸν Θεὸν
νά μιλήσῃ. Τότε ἡ αἰσιοδοξία μας δέν
θα βασίζεται στήν ἀγνοία μας, ἀλλὰ
στήν γνώσι μας, στήν γνώσι τῆς δικῆς
μας ἀδυναμίας καὶ τῆς δυνάμεως τοῦ
Θεοῦ.

Β' ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ Κου Ν. ΜΑΚΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ἡ παλιά γνώριμη εὐγενική φυσιο-
γνωμία μπήκε στο γραφεῖο μου καὶ κά-
θησε ἀπέναντί μου, τὴ στιγμή πού μιὰ
σοβαρὴ ὑπόθεσις κατεῖχε τὸ νοῦ μου.

Ἄθελά μου ταῦτιστα τούτη τὴ στιγμή
τὸν ἐπισκέπη μου, με ἐκείνη τὴ δραμα-
τική φυσιογνωμία τοῦ «πάσχοντος» πε-
λάτου μου, πού μάταια προσπαθοῦσε
μέσα ἀπὸ τὴν ἐχθρική του δικογραφία
νά ξεφύγῃ, νά κρατηθῇ, νά ἐπιβιώσῃ
μέσ' ἀπὸ τὰ ἀδυσώπητα κατηγορῶ τῶν
ἐμπαθῶν κατηγορῶν του, τῶν ἄδικων
συνανθρώπων του... Οἰκεία ἢ εἰκόνα τοῦ
πάσχοντος ἀνθρώπου... πού πασχίζει νά
ξεφύγῃ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο! Τὴν συναν-
τοῦμε σὲ κάθε καθρέπη, ἀρκεῖ νά στα-
θοῦμε ἀπέναντί του, ἀλλοιωμένη, τρο-
μαγμένη, ἀγωνιώσα, ἀνέκφραστη, ἐπι-
θετική, σκληρὴ σὲ ἔντονα χρώματα καὶ
παράδοξες μεγενθύσεις. Ἄλλωστε τὸν
αἰῶνα τῆς ὑπερβολῆς καὶ τοῦ super, τὸν
πρῶτο λόγο ἔχει ἡ ὀδύνη. Πρέπει ὁ εὐ-
γενικός μου ἐπισκέπη νά κατάλαβε
τίς σκέψεις μου χωρὶς προσπάθεια...

«... Ἡ Χ.Ε.Ε. στήν προσπάθειά της...

»Θέλετε νά γίνετε μέλος τῆς Χ.Ε.Ε...
Τῆς προσπάθειάς της, νά ζήσετε τὴν
προσπάθεια αὐτή, εἶπε ἀπλᾶ, σύντομα,
σοβαρά, πού μοῦ ἀφαιροῦσε τὴ δύναμι
νά ἀμφισπητήσω τοῦ λόγου τὸ ἀληθές.

Ἔσφιξα τὰ δόντια μου ἐκπληκτος
καὶ μάταια προσπάθησα ν' ἀναχαιτίσω
τίς ρητιδωμένες ἀναμνήσεις ἑνὸς ἀκέ-
ραιου πνεύματος πού ἀγωνιζόταν, κι'
ἔζοσε καὶ θυμιάτιζε ὑπέροχα τὴν μεγα-
λὴ αἴθουσα τοῦ πάντα φιλόξενο Ἄκα-
δημίας 45.

Πῶς νά μὴν ἀπαντήσω καταφατικά,
σὴν ἐπιτακτική ἀνάγκη τῆς πνευματι-
κῆς μας ἐπιβιώσεως;

Πῶς νά μὴ πῶ ν α ἰ στήν ἀναπόδρα-
στη ἀνάγκη τῆς λυτρώσεως ἀπὸ «τὰ

σημεία καὶ τέρατα» τῶν συγχρόνων καιρῶν ποῦ συγκλονίζουν συθέμελα τὸν ἔκστατικό κι' ἀνήμερο Ἄνθρωπο;

Πῶς νὰ μὴ ταχθῶ στὴν θέσι τῆς ὀργανωμένης ἀγάπης ποῦ μάχεται τὴν ὀργανωμένη ἀδικία;

Πῶς νὰ μὴ προσφερθῶ στὴν συντονισμένη προσπάθεια νὰ μὴ μείνη μόνη ἡ Ἀλήθεια, νὰ μὴ μείνουν μόνοι οἱ ἔρασταί της;

Πῶς νὰ λιποτακτῆσω ἀπὸ τὴν ἀδελφωμένη προσφορά πρὸς τὸν «ἐλάχιστο» Ἀδελφὸ μας, τὸν πάσχοντα Ἰησοῦ;

Πῶς νὰ μὴν ἀγκαλιάσω τὸν Μεγάλο μας Ἀδελφὸ καὶ τὸ αἰώνιο κάλεσμά του;

Οἱ σοβαρὲς ἀσχολίες τῆς βιωτικῆς μέριμνας συμπιέζονται καὶ παίρνουν μιὰ νέα διάστασι στὴ σημασία τοῦ αἰώνιου, κοντὰ στοὺς ζωντανοὺς ἀνθρώπους τοῦ Πνεύματος, στοὺς ὁποίους ἐκφράζομε τὴν εὐγνωμοσύνη μας γιὰ τὴν μεγάλη τιμὴ τῆς ἐντάξεώς μας στὸ ἀγωνιστικό τους πλευρό.

Ξάφνιασμα τοῦ νοῦ, ρίγησμα τῆς ψυχῆς ἢ ἀποκάλυψις τοῦ πρόσφατου παρελθόντος ποῦ ἀποφάσισε νὰ ξαναζήσει στὴν ἡρωικὴ ἀπόφασι τῶν γενναίων ἐκφραστῶν τοῦ πνεύματος.

Γνωστά τὰ προβλήματα τῶν νέων ἐπιστημόνων ποῦ θέλουν νὰ πορευθοῦν «χριστιανικά».

Ἰκανοὶ καὶ οἱ ἄνθρωποι τῆς πείρας ποῦ θὰ συμπορευθοῦν.

Γνωστὲς οἱ ἀσθένειες τοῦ παρελθόντος ἀδράνεια, νωχέλεια, ἔλλειψι συμπερασάσεως.

Καὶ ἡ διαθεθαίσις τῶν νέων ἀνθρώπων γιὰ δουλειὰ καὶ ζωντανὴ προσφορά στὴν καινούργια προσπάθεια ἀναπτέρωνει τὶς ἐλπίδες καὶ προοιωνίζει ἐπιτυχία.

Ἄλλωστε συμπαραστέκει καὶ Ἐκκλῆσις «ὁ ἐτάζων νεφρούς καὶ καρδίας», ὁ συμπορευόμενος πρὸς Ἐμμάς, ὁ Αἰώνιος ἐπισκέπτης ποῦ κρούει τὴν θύραν καὶ εὐλογεῖ τὴν κάθε πρόσκλησι...

«Πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με Χριστῷ».

Γ' ΟΜΙΛΙΑ ΚΑΘΗΓ. Κου ΣΤ. ΠΛΑΚΙΔΟΥ

Χαίρω ἰδιαιτέρως διότι μοῦ δίδεται ἡ εὐκαιρία νὰ εἶπω ὀλίγας λέξεις πρὸς τὰ νέα μέλη τῆς «Χριστιανικῆς Ἐνώσεως Ἐπιστημόνων» καὶ συγχρόνως νὰ ἔλθω εἰς πνευματικὴν ἐπικοινωνίαν πρὸς ὄλους ὑμᾶς, οἱ ὁποῖοι εὐρίσκεσθε τὴν ὥραν αὐτὴν εἰς τὴν σημερινὴν συγκέντρωσιν.

Εἶχον τὴν τιμὴν νὰ παρακολουθήσω τὸ ἔργον τῆς Ἐνώσεως ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς της, τὸ 1938, καὶ νὰ εἶμαι μέλος αὐτῆς ἀπὸ τότε, συνεργαζόμενος ὑπευθύνως μὲ τοὺς πρωτοπόρους, ὁποῖοι εἶναι οἱ ἀγαπητοὶ συνάδελφοι καθηγηταὶ καὶ συναγωνισταὶ εἰς τὸν πνευματικὸν στίβον τῆς κινήσεως αὐτῆς, κ.κ. Ἀλ. Τσιριντάνης καὶ Γεώργ. Ράμμος. Θὰ μνησθῶ καὶ τοῦ ἀειμνήστου πνευματικοῦ καὶ ἔθνικοῦ ἀνδρός, τοῦ καθηγητοῦ Μαρίνου Γερούλάνου, ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ συνεπλήρωσεν τὸ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ καὶ τῇ χειρουργικῇ Ἐπιστήμῃ ἔργον του, προσήλθε μετὰ ταῦτα διὰ νὰ ἐνώσῃ τὰς δυνάμεις του καὶ νὰ ἐργασθῇ οὐσιαστικῶς καὶ μὲ ἐξαιρετικὴν θαλερότητα ἐπὶ 20ετίαν, εἰς τὸ πνευματικὸν ἔργον ποῦ συντελεῖται εἰς τὸ Κέντρον αὐτό. Ἀκόμη πρέπει νὰ ἐνθυμηθῶ καὶ νὰ ὑπογραμμίσω τὴν οὐσιαστικὴν συμβολὴν τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιμανδρίτου Σεραφεῖμ Παπακώστα, προϊσταμένου τῆς Ἀδελφότητος Θεολόγων «ἡ Ζωή», ὁ ὁποῖος μέσα εἰς τὸ πολὺπλευρον καὶ θαθὺ πνεῦμα του, συμπεριέλαθε καὶ τὸν τομέα τῶν Ἐπιστημόνων τῆς χώρας μας, οἱ ὁποῖοι, θὰ ἔπρεπε νὰ κληθοῦν, νὰ ἐπιστρατευθοῦν θὰ ἔλεγα, εἰς τὸ ἔργον τῆς πνευματικῆς καὶ χριστιανικῆς ἀναγεννήσεως τῆς πατρίδος μας, διὰ νὰ προσφέρουν καὶ αὐτοὶ διὰ τῆς Χριστιανικῆς Ἐνώσεως Ἐπιστημόνων τὴν οὐσιαστικὴν των συμβολὴν εἰς τὸ ἔθνος καὶ τὴν Ἐκκλησίαν. Καὶ εἶμαι θέβαιος ὅτι ἡ κατὰ τὴν παρελθούσαν τριακονταπενταετίαν προσφορά των ἔγινε αἰσθητὴ καὶ ἀναγνωρίζεται τὸσον εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅσον καὶ μακρὰν αὐτῆς.

Ἀκριβῶς δὲ τὸ παρελθὸν τῆς Ἐνώ-

σεως και τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ἠξιώθη αὕτη νὰ ἐπιτελέσῃ, ὑποχρεώνει αὐτὴν κατὰ τὴν νέαν περίοδον, ἣ ὁποία ἀρχίζει ἀπὸ τὴν σημερινὴν ἡμέραν, νὰ συνεχίσῃ καὶ προαγάγῃ τὸ ἔργον της.

Καὶ λέγων τὴν σημερινὴν ἡμέραν ἐννοῶ τὴν περίοδο πού ἤρχισε τελευταίως μὲ τὰς πολλαπλὰς διασθημικὰς καὶ τεχνολογικὰς κατακτήσεις, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν μίαν ἐπανάστασιν μὲ ποικίλας ἐπιπτώσεις εἰς τὴν διανόησιν καὶ τὴν πνευματικὴν πορείαν τῆς ἀνθρωπότητος, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἡμῶν αὐτῶν. Ἐννοῶ ὅμως καὶ τὴν περίοδον πού ἀρχίζει τώρα, μὲ τὸν σημερινὸν σταθμὸν εἰς τὴν ζωὴν τῆς Ἐνώσεως, μὲ τὸ τόσον πλούσιον παρελθὸν της καὶ τὴν εὐθύνην της διὰ τὸ μέλλον.

Ἐμεῖς ὅλοι, οἱ ὁποῖοι παρευρισκόμεθα εἰς τὴν συγκέντρωσιν αὐτὴν ἀνήκομεν ἢ καὶ ἀποτελοῦμεν ἓνα βασικὸν τμῆμα τοῦ πνευματικοῦ δυναμικοῦ τῆς πατρίδος μας, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ δώσῃ τὴν παρουσίαν του εἰς τὸν ἑλληνικὸν χῶρον, πρὸς πολλὰς κατευθύνσεις, ἰδιαιτέρως δὲ καὶ κατ' ἐξοχὴν πρὸς τὸν τομέα τῆς νεότητος. Σεῖς ὅλοι, μάλιστα δὲ ὅσοι ἀπέχετε αἰσθητῶς τῆς ἡλικίας τοῦ ὀμιλοῦντος, εὐρίσκεσθε πλησιέστερα πρὸς τὰ προβλήματα τῶν νέων μας καὶ εἶσθε εἰς θέσιν, πρέπει νὰ εἶσθε εἰς θέσιν, νὰ τὰ παρακολουθῆτε καὶ μὲ τοὺς τρόπους πού νομίζετε καλυτέρους ἢ σὰς ἔχει διδάξει ἢ πείρα τοῦ ἔργου αὐτοῦ, ἀλλὰ πρὸ παντὸς μὲ τὴν πίστιν τὴν χριστιανικὴν καὶ τὴν καλλιέργειαν τῆς ψυχῆς, τὴν ὁ-

ποῖαν εὐρίσκετε ἐδῶ, νὰ ἐμπνευσθῆτε τρόπους καὶ μέσα, ὥστε νὰ προσφέρετε καὶ νὰ δώσετε τὸ «παρὸν» εἰς τὸ προσκλητήριον διὰ τὴν χειραγώγησιν τῶν νέων μας.

Δὲν θὰ σὰς ὑποδείξω τρόπους, οὔτε προτίθεμαι νὰ δώσω εἰς ὑμᾶς συμβουλὰς, διότι ἡ ὠριμότης εἶναι χαρακτηριστικὸν τοῦ συνεχῶς καλλιεργουμένου εἰς τὸ χριστιανικὸν πνεῦμα. Ἐλάβατε πολλὰ, εἴτε ἀμέσως εἴτε ἐμμέσως ἀπὸ τὴν πνευματικὴν αὐτὴν Κυψέλην καὶ ἀπὸ τὸν θεῖον φωτισμὸν, τὸν ὁποῖον δίδει ὁ Παντοδύναμος Κύριος. Ἐξ ἄλλου βλέπετε, διότι καὶ αὐτὸ τὸ ἐδιδάχθητε καλυτέρα ἐδῶ, τὰς ἀνάγκας τῆς κοινωνίας. Βλέπετε τὰ παιδιά σας, τοὺς φοιτητὰς καὶ ἐργαζομένους, τὴν νεότητα τῆς πατρίδος μας πρὸς τὰ πού πηγαίνει ἢ ἂν ἓνα μεγάλο μέρος της δὲν ἔχη ἢ στερεῖται πηξίδος ἢ δὲν βλέπει τὸν φάρον. Καὶ ὡς ἐρωτήσῃ ὁ καθένας τὸν ἑαυτὸν του: Μὲ ἀπασχολεῖ σοβαρῶς καὶ μὲ ἀνησυχεῖ βασικῶς τὸ θέμα αὐτό; Τί ἔκαμα ἢ τί ἠμπορῶ νὰ κάμω, διὰ τὴν νεολαίαν μας ὡς ἄτομον καὶ ὡς μέλος μιᾶς πνευματικῆς κινήσεως;

Εὐχομαι τὰ ἐρωτήματα αὐτὰ ἢ ἄλλα παρόμοια νὰ εὕρουν, νὰ εὐρίσκουν πάντοτε τὴν κατάλληλον ἀπάντησιν. Ἡ συνάντησις ὄλων μας εἰς τὸν στίβον καὶ ἡ συμβολὴ ὄλων μας εἰς τὸν ἀγῶνα θὰ πληροῖ ὄλους μας μὲ χαρὰν, αὐτὴν δὲ τὴν χαρὰν τῆς πνευματικῆς δημιουργίας σὰς τὴν εὐχομαι καὶ πάλιν, ἐκ βάθους ψυχῆς.

ΣΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΟ ΜΟΝΟΠΑΤΙ

«Εἰ ἐμνημόνευόν σου ἐπὶ τῆς στρωμνῆς μου...».

Με πολλή χαρά καὶ συγκίνησι αἱ «Ἀκτίνες» προσφέρουν στοὺς ἀναγνώστας μας, φίλους καὶ συνεργάτας, τὴν «Βιογραφία», ἕνα κομμάτι ἀληθινῆς καὶ γνήσιας πνευματικῆς ζωῆς, δοσμένης σὲ στίχους, ὅπως τοὺς αἰσθάνθηκε ἡ καρδιά καὶ ὁ νοῦς τοῦ ἀγαπητοῦ μας καὶ πιστοῦ φίλου, συντρόφου σταθεροῦ στοὺς πνευματικούς ἀγῶνας, εὐθὺς ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ τοῦ περιοδικοῦ: τοῦ ἐξαιρετοῦ ἐπιστήμονος καὶ πνευματικοῦ ἀνθρώπου, τοῦ γιατροῦ μας **Ἀθανασίου Π. Καραντώνη**.

Ὁ κ. Καραντώνης προσέφερε τὴν πολύτιμη συμβολή του μὲ τὰ ἄρθρα του στὶς «Ἀκτίνες», γιὰ τὴν πορεία τῆς ἱατρικῆς καὶ τῆ θέσι τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ στὴν ἐπιστήμη καὶ στὴ ζωὴ, ὅταν ἀκόμη ἐδέσποζε ὁ ὕλισμός στὴν ἐπιστημονικὴ σκέψι. Κι' ἀκόμη προσέφερε καὶ προσφέρει τὴ συμβολή του σὰν γνήσιος πνευματικὸς ἀνθρώπος, μὲ ἠγετικὴ εὐθύνη στοὺς καιροὺς μας, στοὺς κύκλους τῶν «Ἀκτίνων», βοηθώντας πολλοὺς νέους ἀνθρώπους, ἰδιαίτερα στὴν πνευματικὴ των προσπάθεια καὶ τὸν κοσμοθεωριακὸ τους προσανατολισμὸ.

Τώρα μὲ τὴν πείρα καὶ τὰ ἀληθινὰ βιώματα μιᾶς δλόκληρης πνευματικῆς ζωῆς μᾶς δίνει μ' ἕνα πηγαῖο τρόπο — αὐτὴ ἄλλως τε εἶναι καὶ ἡ ἔννοια τοῦ ποιητικοῦ λόγου — τοὺς δικούς του ἀνασθαμούς, ποὺ τοὺς παραδίδουμε στοὺς νεώτεροους σὰν ὑποθήκες.

Στὸν προσφιλεῖ μας φίλο καὶ σύντροφο μιᾶς δλόκληρης ζωῆς καὶ πνευματικῶν ἀγῶνων εὐχόμεθα νὰ προσφέρει πάντα τὸν παιᾶνα τῆς Νίκης.

«ΑΙ ΑΚΤΙΝΕΣ»

**

Ἀ ν ἄ μ ν η σ ι

Στὸ στρῶμα μου σὰν κοίτουμαι
κι' ὁ νοῦς μου φέρνει σένα,
ὀλονυχτὶς σὲ σκέφτομαι
ὡσποῦ νὰ φέξ' ἡ μέρα.
Γυρίζουνε στὴ μνήμη μου
τὰ παιδικὰ μου χρόνια,
ἀλλὰ καὶ τὰ κατοπινὰ
μὲ τὰ πολλὰ τὰ χιόνια,
ὅταν στὴ μάθησι μοῦ ἦσαν φώτισι
καὶ στὴ δουλειὰ ὀδηγός μου,
στὶς δυσκολίες σύντροφος,
στὸν κίνδυνο ἀδερφός μου.
'Ἀλλὰ κι ὅταν ξαλάργεβα

ἐσὺ ἦσουν κοντά μου,
τὸ χέρι σου μοῦ τὰπλωνες
σὲ κάθε γλύστρημά μου.
Πολλὲς ἦσαν οἱ εὐεργεσίες σου
οἱ φανερὲς κι ὀμολογημένες,
μὰ πιότερες οἱ ἀφανεῖς
καὶ οἱ λησμονημένες.

**

Π ρ ό σ κ λ η σ ι

Μιὰ μέρα στὸ ἀμπέλι σου
μ' ἐκάλεσες γιὰ νάρθω
νὰ μπῶ κι' ἐγὼ στὴν ἐργατιά
μ' ἄλλους μαζὺ νὰ σκάψω.
'Ἐκεῖ πολλοὺς ἐγνώρισα

στή δουλειά ξεσκολημένους,
ἄλλους μὲ γνῶσι κι' ἄλλους μ' ὄρμη
κι' ὄλους ἀδερφωμένους

**

Κι' ὅταν μιὰ μέρα ξέχωρη
μ' ἀνέβασαν στὸ φράχτη
κι' ἀγνάντεπα τῆς σοφίας σου
τ' ὄνειρευτὸ παλάτι,
«ὦ Θεέ μου τί πανέμορφο
καὶ τί καλοφτιασμένο,
πανώριο καὶ τρισκάλλινο
καὶ τρισχαριτωμένο!»
πεσκέσι ἀπ' τῆς γῆς σπορίσματα
θέλησα νὰ σοῦ φέρω
λιβάνι ἀπὸ τὴ Σαβὰ
κι' εὐωδιασμένο μύρο.
Μὰ μιὰ φωνή, ἔροντόφωνη
«ὡς σάλπιγγος λαλούσης»
ἄπεχε μοῦ εἶπε ἀπ' αὐτὰ
κι' ἂν θέλεις γιὰ ν' ἀκούσης
πεσκέσια καὶ θνυμάματα
δὲν πᾶν στὴν ἀφεντιά του,
γιατὶ τῆς γῆς καὶ τ' οὐρανοῦ
ὅλα εἶναι δικὰ του.
Κάτι ἀπὸ σένα πρόσφερε
ὀλότελα δικό σου,
κάτι μέσ' ἀπ' τὰ σπλάχνα σου
τὸ ψυχικὸ τὸ βιός σου.

**

Τ ὸ Ν Α Ι

Σκληρὰ τὰ λόγι' ἀντήχησαν
«τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν;»
μὰ μέσα στὴ σκληράδα τους
ζωὴ αἰώνια εἶχαν.
Τότ' ἕνας λόγος ξέφυγε,
μέσ' ἀπ' τὰ τρισβαθὰ μου·
Ραββί· ἂν χάριν εὔρηκα
δέξου τὴν προσφορά μου.
Εἶν' ἡ καρδιά πὸν μοῦδωσες
γιὰ ὀλότελα δικιά μου,
αὐτὴ προσφέρω, δέξου τὴν
καὶ κράτα τὴν κοντά σου·
νὰ πάλλεται καὶ νὰ σκιριτᾷ
στὴν ἅγια ζεστασιά σου,
νὰ τρέφετ' ἀπ' τὸ λόγο σου,
νὰ πίνη ἀπ' τὴν πλευρά σου,

νὰ δέχετ' ἀπ' τὰ χέρια σου
τὰ πλούσια ἀγαθὰ σου
καὶ νὰ τὰ φέρῃν πρόσχαρα
καὶ στ' ἄλλα τὰ παιδιά σου.
«Ὅπου εἶν' ἡ φτώχεια χειμωνιά
καὶ παγωνιά ἡ ὄρφάνια,
ὅπου ἡ ἀρρώστεια Γολγοθᾶς
καὶ καφτερὰ τὰ δάκρυα.
Μ' ἀκόμα καὶ τ' ἀνθόσπαρτα
δρυσόνερο προσμένουν
καὶ στὰ μεγάλ' ἀρχοντικά
πόνοι βουβοὶ κονέβουν.

**

Ἐ ξ ο μ ο λ ό γ η σ ι

Κι' ἂν στὴν πολλὴ περπατησιὰ
καὶ τὴν πολλὴ βιασύνη,
πάταγ' ἀπὸ ἀπροσεξιά
ἢ ἀπ' ἀμυαλωσύνη,
ἀγκάθια ἢ λασπόνερα
ἢ ἔπεφτα σὲ χαντάκια,
μὲ σκλήθρες καὶ λασπώματα
καὶ μὲ πληγές καὶ δάκρυα,
ὅταν ἐσυννερχόμουνα
ὁ νοῦς μου ἦταν σὲ σένα
καὶ ἐκ βαθέων ἔκραξα
μὲ μάτια βουρκωμένα:
Ἰλάσθητί μοι ὁ Θεὸς
κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου,
μὴ τὸν ξεσυνερίζεσαι
τὸν ἄσωτο υἱό σου·
ἄνοιξέ του τὴν πόρτα σου
καὶ δέξου τον καὶ πάλι
ἂν ὄχι σὰν γυιὸ ὅπως πρότερα
σὰν μισθωτὸ κοπέλι.
Κι' ἀκόμα Πάτερ ἅγιε
δέξου πιὸ πολὺ ἀπὸ μένα
κι' ὄλους ὅσους σκανδάλισα
σὲ χρόνια περασμένα.

**

Ἐ σ π ε ρ ι ν ὸ ς

Καὶ τώρα στὸ ἠλιόγεμα
τούτης δῶ τῆς ζωῆς μου
κατευθυνθῆτω δέομαι
εἰς τὰ ὦτα σου ἢ προσευχή μου.
Στερέωνε τὴν πίστι μου

στην ἀγαθὴ ὑπαρξί σου,
στή συγγνώμη σου, τὸ ἔλεος,
τὴν πατρικὴ στοργή σου.
Πάψε στή γῆ τὰ σκάνδαλα
τὸ δάκρυ, τὴν ἀδικία,
τὰ πάθη, τὴν ὀχτροτητα,
τὴ φτώχεια, τὴν ἀπληστία.
Δόσε σπλάχνα στοὺς ἄσπλαχνους,
κουράγιο στοὺς ρημασμένους
«νισάφι πιὰ» στοὺς ἀπληστους
συμπόνια στοὺς πονεμένους.
Πλήθυνε τὸ κοπάδι σου
καὶ δός του καλοὺς ποιμένες
καὶ φύλαγέ το ἀπὸ βροσκέες
πλάνες φαρμακωμένες.
Ἰκάνωνε τοὺς ἐργάτες σου
μὲ τὴ χάρι τοῦ Πνεύματός σου
νὰ ῥαγάζωνται τὰ τάλαντα
πὸ πῆραν ἀπ' τὸ βιός σου.

**

Ὁ ρεθροσ ἀναστάσιμος

Κι' ὅταν ροδίς' ἡ χαραυγὴ
τὴν ἄγια μεγάλη μέρα
κάνε νὰ ἤχοῦν χαριόσυνα
στὸ μυρωμένο ἀγέρα,
καμπάνες ἀναστάσιμες
'Αγγέλων ὑμνωδίες,
χορῶν Ἀγίων ψάλματα,
Μαρτύρων οἱ παιᾶνες,
'Οσίων τὰ δοξαστικά:
Δόξα ἐν ὑψίστοις, Ὑψιστε,
εὐλογημένη σου ἡ παρουσία!

Ἀπρίλιος τοῦ '74

ΑΘΑΝ. Π. ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

Ἡ ἐμπειρική ἀντιμετώπισις τοῦ παι-
δευτικοῦ ἔργου δὲν ἔχει ἀπολύτως καμ-
μίαν θέσιν σήμερα, ἀκόμη καὶ ὅταν ἐκ-
κινή ἅπασιν τὶς πλέον ἀγνὲς προθέσεις τοῦ
διδάσκοντος, εἰς τὰ Σχολεῖα μας, διότι
ἀπλούστατα εἶναι στείρα. Ἀκόμη περισ-
σότερον ἀποβλητέα πρέπει νὰ εἶναι ἡ
ἡμιμαθῆς ἀντιμετώπισις τοῦ διδακτικοῦ
ἔργου, διότι ταλαιπωροῦμεν καὶ ταλαι-
πωρούμεθα. Ἡ ὑπεύθυνη καὶ γόνιμη
θέσις τοῦ μορφωτικοῦ μόχθου εἶναι ἡ
μὲ ζῶσαν πίστιν στὸν Θεὸ καὶ τὸν τό-
πον μας ἐπιστημονικὴ προσφορά.

Τὶς ἀνωτέρω σκέψεις ὀφείλω στὴν
ἀμφίθυμη ἔρευνα τοῦ κ. Λεωνίδα Χ.
Κούλα. «*Βασικὸν Λεξιλόγιον τῆς
Ἑλληνικῆς Γλώσσης*». Ἔκδ. ΟΕΔΒ.
Ἐν Ἀθήναις 1973, σ. 420. Πρόκειται γιὰ
ἐπιστημονικὴ λεξιλογικὴ ἔρευνα κύρους
στὴν γραφομένη καὶ ὁμιλουμένη γλῶσ-
σα μας, πού πέρα καὶ πάνω ἀπὸ τὴν
θεωρητικὴ τῆς ἀξία ἔχει καὶ τὴν πρα-
κτικὴ, τὴν παιδευτικὴν.

Στὴν χώρα μας ἐπιστημονικὴ σύνθε-
σις βασικοῦ Λεξιλογίου γίνεται γιὰ πρῶ-
τη φορά, γι' αὐτὸ καλὸν εἶναι νὰ τὴν
γνώρισουμε. Ὁ συγγραφεὺς εἰς τὸν
ἐνημερωτικὸ καὶ ἐναργῆ πρόλογόν του
μεταξὺ τῶν ἄλλων μᾶς λέγει: «Βασικὸν
λεξιλόγιον εἶναι τὸ περιορισμένης ἐκ-
τάσεως λεξιλόγιον, τὸ ὁποῖον δύναται
νὰ ἀποτελεῖται ἐκ 1000-3000 λέξεων, ἀνα-
λόγως τοῦ δι' αὐτοῦ ἐπιδιωκομένου
σκοποῦ. Αἱ λέξεις του εἶναι αἱ πλέον
συχναὶ καὶ ἀποτελοῦν τὸ σημόνι τοῦ
γραπτοῦ καὶ προφορικοῦ λόγου κάθε
γλώσσης».

Τὸ βασικὸν Λεξιλόγιον ἀναφέρεται:

1) Εἰς τὸ Λεξιλόγιον τοῦ γραπτοῦ λό-
γου. Αὐτὸ προέκυψε ἀπὸ γραπτὰ κείμε-
να βιβλίων Δημοτικοῦ Σχολείου καὶ
τοῦ Γυμνασίου, ἐφημερίδων, περιοδικῶν,

λογοτεχνίας καὶ ἀλληλογραφίας, δη-
λαδὴ ἀπὸ κείμενα, πού ὁ Ἕλλην ἔρχε-
ται σὲ μεγαλύτερη ἐπαφή.

2) Εἰς Λεξιλόγιον τοῦ προφορικοῦ
λόγου. Προέκυψε ἀπὸ μαγνητοφωνημέ-
νες συνεντεύξεις κατοίκων ἀπ' ὅλη τὴν
χώρα, τῶν πόλεων καὶ τῆς υπαίθρου,
μὲ διάφορη μόρφωσι, φύλου καὶ ἡλι-
κίας. Σκοπὸς ἡ ὄντως πανελλήνιος κά-
λυψις τοῦ βασικοῦ Λεξιλογίου.

3) Εἰς Λεξιλόγιον οὐσιαστικῶν μό-
νων. Τὸ ὑλικὸν προέκυψε ἀπὸ ιδιαίτερη
ἔρευνα σὲ μαθητὰς τῶν τριῶν ἀνωτέρων
τάξεων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου καὶ ὄ-
λου τοῦ Γυμνασίου.

4) Σύνθεσιν τοῦ Βασικοῦ Λεξιλογίου,
ὅπου συγκρίνεται ὁ γραπτὸς καὶ προφο-
ρικὸς λόγος.

5) Τὸ βασικὸν λεξιλόγιον εἰς τὸ Δη-
μοτικὸν Σχολεῖον.

Ἡ γλωσσικὴ ἔρευνα: «Βασικὸν Λεξι-
λόγιον τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης», τοῦ κ.
Λεωνίδα Χ. Κούλα, εἶναι προῖον ὑψη-
λῆς ἐπιστημονικῆς στάθμης, μόχθου καὶ
πόνου ἐτῶν, συγχρόνου ἐπιστημονικῆς
μεθόδου, ζώσης πίστεως στὴν γλῶσσα
τῶν θεῶν καὶ τῶν ἡρώων καὶ τὴν αἰ-
ωνίαν Ἑλλάδα. Εἶναι ἐργασία ἐθνικὴ
καὶ ὑλοποιεῖ θεμελιακὴ προσφορὰ με-
γίστης ἀξίας. Ἀποτελεῖ θεωρητικὴν κα-
τάκτησιν τῆς ἑλληνικῆς ἐπιστήμης καὶ
ἀρίστην προϋπόθεσιν πρακτικῆς ἐφαρ-
μογῆς καὶ γονίμου καλλιέργειας τῆς
γλώσσης. Ὅλα ὁμιλοῦν γιὰ ἐπιστημο-
νικὴν εὐσυνειδησίαν καὶ ἐπιμέλεια, πού
θὰ παραμερίσουν τὸν ἀνεύθυνον ἐμπει-
ρισμὸν ἀπὸ τὰ Σχολεῖα μας καὶ στὴ θέ-
σι του θὰ τοποθετήσουν τὴν ὑπεύθυνον
ἐργασία.

ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΘΕΟΧΑΡΗΣ

Ἐπιστολαὶ

ΕΝΑΣ ΠΑΡΑΛΥΤΟΣ,

ΠΟΥ ΕΣΤΥΛΩΝΕ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ

Ἀγαπηταὶ «Ἀκτίνες»,

Κατάφορτος μὲ ἔργα ἀγάπης ἐξεδήμησε πρὸ ἡμερῶν πρὸς Κύριον ὁ ἐπὶ τέσσαρας καὶ πλέον δεκαετίας τρόφιμος τοῦ «Ἀσύλου Ἀνιάτων» Πάνος Κ. Στυλιανόπουλος. Ὁ ἐπὶ σαράντα καὶ πλέον ἔτη κατάκοιτος καὶ ἡμιπαράλυτος αὐτὸς ἄνθρωπος μὲ τὴ θερμουργὸ ψυχὴ, δόθηκε μὲ ὅλη του τὴν καρδιά εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν συνανθρώπων του. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴ συστηματικὴ καὶ ἐπίπονη ἐργασία του εἰς τὴν γραφὴν βιβλίων διὰ τοὺς τυφλοὺς ἀδελφούς μας, καρπὸς τῆς ὁποίας ἦταν μεταξὺ ἄλλων καὶ ἡ πρόσφατη μεταφορὰ ὀλοκλήρου τῆς Καινῆς Διαθήκης εἰς τὴν γραφὴν Μπράϊτ, ὁ Πάνος Στυλιανόπουλος συνεχῶς καὶ ἀδιαλείπτως ἐφρόντιζε καὶ ἐμεριμνοῦσε ὡσάν στοργικὸς πατέρας διὰ τοὺς πτωχοὺς, τοὺς ἀσθενεῖς, τοὺς ἀναπήρους καὶ τοὺς ἀναξιοπαθοῦντας.

Εἶχε ἀγκαλιάσει ὁ Πάνος Στυλιανόπουλος μὲ τὴ στοργὴ καὶ τὴν ἀγάπη του τοὺς πάσχοντας συνανθρώπους μας, ἀπὸ τὴν τυφλὴ κωφάλαλη Ἀγγελικοῦλα γιὰ τὴν ὁποία κατ' ἐπανάληψιν μοῦ εἶχε μιλήσει, ὡς τὸ πτωχὸ, ἄρρωστο κορίτσι τοῦ ὄρφανοτροφείου τοῦ καλοῦ λευίτη καὶ συνεργάτου του, γιὰ τὸ ὁποῖο μοῦ μίλησε εἰς τὸ τελευταῖο του τηλεφώνημα προκειμένου νὰ πάρῃ πληροφορίες διὰ γνωστόν μου ἱατρὸν.

Δι' ἓνα ἔργο ποῦ ὀμιλεῖ τόσον εὐγλωττως εἰς τὰς ψυχὰς ὅσων τὸ ἐγνώρισαν καὶ ποῦ δικαίως ἐτιμήθη δι' ἐπαίνου ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν δὲν χρειάζεται νὰ εἰπῇ περισσότερα. Σκέπτεται ὁμως κανεὶς πόσοι ἄνθρωποι σὲ τοῦτον τὸν πλανήτη ὑγιεῖς, ἀρτιμελεῖς, μὲ πρόσόντα, μὲ τάλαντα, μὲ εὐφυΐαν, μὲ ἰκα-

«**ΑΚΤΙΝΕΣ**». Μηνιαῖον περιοδικόν. Κυκλοφορεῖ τὴν 1ην ἐκάστου μηνός.

Ἰδιοκτήτης: «Χριστιανικὴ Ἐνωσις Ἀκτίνες», δόδος Κάρυτση 14, Ἀθήναι (124), Τηλ. 3235-023.

Ἐκδότης καὶ Διευθυντὴς Συντάξεως: Γεώργιος Δ. Ἰατριδῆς, Παρθενῶνος 26, Ἀθήναι (402).

Συντάσσεται ἐπιμελεία τοῦ Ἰνστιτούτου Ψυχολογίας & Ψυχικῆς Ὑγιεινῆς

Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Βλ. Σταματόπουλος, Ἰπποκρίτους 189, Ἀθήναι (708). Τιμὴ τεύχους δρχ. 10

Ἐτησίᾳ συνδρομῇ, ἐσωτερικοῦ δρχ. 100, ἐξωτερικοῦ δολλ. 7. Τόπος ἐκδόσεως: Ἀθήναι, Ἰούνιος 1974.

Ἡ διεὐθυνσις ἐπιφυλάσσει εἰς ἑαυτὴν τὸ δικαίωμα νὰ μὴ δημοσιεύῃ ἢ νὰ συντέμνῃ κατὰ τὴν κρίσιν τῆς οἰονδήποτε χειρόγραφον. Χειρόγραφα, δημοσιεύόμενα ἢ μὴ, δὲν ἐπιστρέφονται.

Ἀναγγελία ἐντύπων ἐν γένει καὶ βιβλιοκρισίαι δὲν θὰ δημοσιεύωνται.

νόητας, μὲ πτυχία καὶ περγαμηνάς, σπαταλοῦν τὴ ζωὴ τους εἰς τὰ μάτια τοῦ κόσμου τούτων καὶ ἰδρωκοποῦν διὰ τὰ δευτερεύοντα καὶ ἀγωνιοῦν διὰ τὰ σκύβαλα καὶ μεριμνοῦν καὶ τριβάζουν περὶ πολλὰ καὶ μοχθοῦν διὰ ποικίλα καὶ ἀγκομαχοῦν «ὅπως ἀρέσωσι τοὺς ἀνθρώπους» καὶ πνευστιοῦν καὶ ὀδυνῶνται καὶ παραμελοῦν τὸ ἔν, ἐκεῖνον οὐ ἔστι χρεῖα.

Ἡ μορφή τοῦ Πάνου Στυλιανοπούλου μὲ τὸν ὁποῖον εἶχα τὴν εὐτυχία νὰ συνδεθῶ μὲ φιλιάν μίας εἰκοσιπενταετίας, στάθηκε στὴ ζωὴ μου ἓνας φάρος, μία ἐλπίδα καὶ μία συνεχὴς ὑπόμνησις χρέους. Ὁ Κύριος ἄς τὸν ἀναπαύσῃ ἐν κόλποις Ἀθραάμ.

Μετὰ τιμῆς

Α. ΔΩΡΙΚΟΣ

ΕΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

Τ Ο

ΕΓΚΟΛΠΙΟΝ

ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΕΛΛΗΝΑ ΝΕΟ

“Ένα πνευματικό όδοιπορικό
στο αντίκρουσμα τῶν προβλημάτων τοῦ σημερινοῦ νέου.

Πωλεῖται εἰς ὅλα τὰ Βιβλιοπωλεῖα. Τιμᾶται δρχ. 50.

Κεντρικὴ διάθεσις τόμων καὶ παραγγελίαι: Γραφεῖα

Περιοδικοῦ «Ἀκτῖνες», ὁδὸς Καρύτση ἀρ. 14,

Ἀθῆναι 124. Τηλ. 3235931

Πρὸς τοὺς κ. κ. Συνδρομητὰς μας

*Ὑπενθυμίζομεν εἰς ὅσους ἐκ τῶν κ. κ. συνδρομητῶν μας
δὲν κατέβαλον ἀκόμη τὴν συνδρομὴν των διὰ τὸ 1974 τὴν
ἀνάγκην ἀνανεώσεώς της.*

Ἐτησίᾳ συνδρομὴ δρχ. 100.

«ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΖΩΗ» (*)

ΜΕΛΕΤΑΙ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

Διευθυντής ὁ Ψυχίατρος ΑΡ. Α. ΑΣΠΙΩΤΗΣ

ΑΠΟ ΤΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΦΗΒΟΥ

	Δρχ.	Δολ
ΤΑ ΑΙΣΘΗΜΑΤΑ ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΟΤΗΤΟΣ ..... (Β' Έκδοσις)	35	2
ΕΓΚΟΛΠΙΟΝ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΕΛΛΗΝΑ ΝΕΟ	50	3

ΑΠΟ ΤΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΟΡΙΤΣΙΟΥ

Η ΣΥΝΑΝΤΗΣΙΣ ΜΕ ΤΟ ΑΛΛΟ ΦΥΛΟΝ	30	2
Η ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΚΟΡΙΤΣΙΟΥ	25	1
ΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ ΚΑΙ Η ΜΟΡΦΩΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΤΟΥ	25	1

ΑΠΟ ΤΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ Η ΠΕΙΘΑΡΧΙΑ	35	2
ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΙΓΝΙΔΙ	35	2
ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ Η ΣΞΞΟΥΑΛΙΚΗ ΔΙΑΦΩΤΙΣΙΣ	40	2
ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ Η ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΠΑΙΔΑΓΩΓΗΣΙΣ	40	2
ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΤΟΥ ΖΩΗ	40	2
ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ Η ΣΧΟΛΙΚΗ ΤΟΥ ΖΩΗ	30	2
ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ	35	2
ΤΑ ΑΝΩΜΑΛΑ ΚΑΙ ΑΠΡΟΣΑΡΜΟΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ	40	2
Η ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΟΥ ΜΑΗΤΟΥ	40	2
ΤΑ ΔΥΣΚΟΛΑ ΠΑΙΔΙΑ	35	2
ΟΙ ΦΟΒΟΙ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΚΑΙ ΑΙ ΑΠΟΤΥΧΙΑΙ ΤΟΥ	35	2
ΤΑ ΕΛΑΤΤΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ	25	1
ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ Ο ΧΑΡΑΚΤΗΡ	50	3

ΑΡΧΑΙ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΑΙ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΣΦΑΙΡΑΝ ΤΟΥ ΑΡΡΩΣΤΟΥ ΨΥΧΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ	30	2
ΘΕΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΗΜΕΡΙΝΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ	35	2
Η ΑΓΩΓΗ ΚΑΙ Ο ΝΕΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ	40	2
ΑΠΟ ΤΗΝ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΝ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ..	40	3
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΚΑΙ Ο ΨΥΧΙΚΟΣ ΤΗΣ ΚΟΣΜΟΣ	50	3
Η ΣΞΞΟΥΑΛΙΚΗ ΣΦΑΙΡΑ ΚΑΙ Ο ΝΕΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ	150	8
ΜΙΚΡΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΑ ΜΥΣΤΙΚΑ (Για άγόρια από 16 ετών) ..	100	5
ΜΙΚΡΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΑ ΜΥΣΤΙΚΑ (Για κορίτσια από 16 ετών) ..	100	5

(*) Είς τόν παρόντα πίνακα τῶν ἐκδόσεων τοῦ Ἰνστιτούτου ἀναφέρονται μόνον οἱ μὴ ἐξαντληθέντες τόμοι καὶ κυκλοφοροῦντες εἰς τὰ βιβλιοπωλεῖα. Κεντρικὴ διάθεσις τῶν ὡς ἄνω βιβλίων εἰς τὸ γραφεῖον τῶν «Ἀκτίνων», Καρύτση 14,

Ἀθῆναι — 124, τηλ. 3235-023.